

KU LEUVEN

FACULTEIT SOCIALE WETENSCHAPPEN

MASTER OF SCIENCE IN DE

COMMUNICATIEWETENSCHAPPEN

**Media, attitudes over en aanvaarding van
seksueel geweld**

Pornografie en de seksuele overtuigingen bij Vlaamse
jongvolwassenen

Promotor : Prof. Dr. S. EGGERMONT
Verslaggever : Dr. L. VANDENBOSCH

MASTERPROEF
aangeboden tot het verkrijgen van
de graad van Master of Science in
de Communicatiewetenschappen
door
Laurens WITTEVRONGHEL

academiejaar 2015-2016

Inhoudstafel

Abstract.....	3
Introductie	4
Literatuurstudie	5
Pornografie	5
Verband tussen pornografie en ..	6
Attitudes	6
Gedrag	7
Controlevariabelen, mediators & moderators.....	9
Eigenschappen van de gebruiker	9
Eigenschappen van de pornografie	11
Theorieën.....	12
Onderzoeksvraag & hypotheses.	16
Methode	17
Deelnemers	17
Variabelen & meetschalen.....	18
Procedure.....	22
Resultaten.....	23
Correlatieanalyse	23
Regressieanalyse.....	24
Moderatoren	32

Conditionele associaties	35
Mediatoren	38
Discussie	39
Conclusie.....	53
Bijlage: Survey	54
Bibliografie	66

Abstract

Deze studie ging na of er een relatie bestaat tussen de frequentie waarmee Vlaamse jongvolwassenen pornografie bekijken en de mate waarin ze geloven in 5 concrete seksuele overtuigingen: *Men Should Dominate* (de overtuiging dat de man seksueel dominant hoort te zijn), *Women Like Force* (de overtuiging dat vrouwen ervan genieten als mannen dwang gebruiken in seksuele situaties), *Leading On Justifies Force* (de overtuiging dat een man seks mag afdwingen van een vrouw die met hem flirt), *Token refusal* (de overtuiging dat vrouwen vaak aangeven niet bereid te zijn tot seks, terwijl ze het wel zijn) en *No Means Stop* (de overtuiging dat vrouwen het recht hebben om seks op elk moment te weigeren). Gebaseerd op de literatuurstudie, waaruit bleek dat blootstelling aan pornografie verband houdt met seksueel agressieve opvattingen en gedragingen, veronderstelden de hypotheses dat pornografiefrequentie positief zou samenhangen met geloof in de eerste 4 “agressieve” overtuigingen, en negatief met geloof in de laatste “niet-agressieve” overtuiging. De hypotheses werden empirisch getest bij een homogene doelgerichte steekproef van 460 Vlaamse jongvolwassen mannen en vrouwen, waarbij rekening werd gehouden met mogelijke controlevariabelen, moderatoren en mediators. Alle hypotheses werden bevestigd onder bepaalde voorwaarden. In ruime lijnen en mits kleine afwijkingen kan worden gesteld dat bij Vlaamse jongvolwassenen de positieve relatie tussen pornografiefrequentie en het geloof in *Men Should Dominate*, *Women Like Force*, *Leading On Justifies Force* en *Token refusal*, en de negatieve relatie tussen pornografiefrequentie en het geloof in *No Means Stop* sterker is naarmate de agreeableness van een persoon afneemt, diens geloof in man- en vrouwstereotypen toeneemt en het gebruik van agressieve pornografie stijgt. Een hoge agreeableness, een laag geloof in man- en vrouwstereotypen en een laag gebruik van agressieve pornografie lijken over het algemeen de voorspelde relaties te neutraliseren. De studie sluit af met de mogelijke implicaties van deze bevindingen.

Introductie

Pornografie is van alle tijden. De toegankelijkheid ervan fluctueerde echter sterk overheen de jaren. De laatste decennia is pornografie steeds makkelijker bereikbaar geworden, omwille van de opkomst van allerlei nieuwe technologieën. Zodra in chronologische volgorde de drukpers, de televisie, de videorecorder en het internet voor het eerst ten tonele verschenen, duurde het niet lang vooraleer men deze technologieën inzette voor het verspreiden en bekijken van pornografie. Vooral de opkomst van het internet in het midden van de jaren '90 maakte pornografie pas echt bereikbaar voor de brede massa. Dit intrigeerde wetenschappers om na te gaan of het bekijken van pornografie verband hield met de attitudes en het gedrag van de kijkers. Omwille van de gevoelige aard van het onderwerp werd veel onderzoek omtrent pornografie echter geconfronteerd met terughoudende deelnemers of antwoorden die vertekend waren door sociale wenselijkheid. Onderzoeksresultaten waren dan ook vaak tegenstrijdig, hoewel er wel een algemene consensus is: het bekijken van pornografie hangt samen met agressieve seksuele attitudes en gedragingen. Dit onderzoek trachtte de valkuilen van de sociale wenselijkheid te omzeilen door dit gevoelige thema op een subtiële, indirecte manier te benaderen. Er werd niet gepeild naar expliciet gewelddadige opvattingen of gedragingen (bv. de neiging om iemand te verkrachten, om tussenbeide te komen bij seksuele agressie...) maar naar 5 overtuigingen omtrent seksualiteit. Deze overtuigingen kunnen echter wel menselijke implicaties hebben. Dit onderzoek begon met een literatuurstudie waarin een samenvatting werd gemaakt van de tot nu toe bekende onderzoeksresultaten die relevant waren voor deze studie. Gebaseerd op deze kennis werden vervolgens 5 hypothesen vooropgesteld. Er werd voorspeld dat hoe vaker men pornografie bekijkt, hoe meer men zou geloven in 4 seksueel agressieve opvattingen, en hoe minder in 1 niet-agressieve opvatting.

Literatuurstudie

Pornografie

Pornografie kan worden gedefinieerd als media-inhoud met als hoofddoel het opwekken van seksuele opwinding of *arousal* (Caroll et al., 2008). Hoewel beiden vaak als synoniemen worden gebruikt, kan er een onderscheid worden gemaakt tussen pornografie en erotica. Erotica slaat op media-inhoud die weliswaar seksueel expliciet is, maar waarin de seksuele handelingen worden voorgesteld als aangename, niet-agressieve ervaringen waar beide partijen mee instemmen en genot aan beleven. Pornografie daarentegen slaat op seksueel expliciete media-inhoud waarin meestal een duidelijk machtsverschil observeerbaar is tussen beide partijen (Marshall & Barrett, 1990). Bovendien kan een verdere opsplitsing worden gemaakt naargelang de gewelddadigheid van de inhoud (Seto, Maric, & Barbaree, 2001). Agressieve pornografie beeldt seksuele betrekkingen af die gewelddadig zijn, waarin dwang wordt gebruikt en/of waarbij het (meestal vrouwelijke) slachtoffer geen toestemming heeft gegeven (Hald, Malamuth, & Yuen, 2010). In niet-agressieve pornografie komen geen duidelijk observeerbare dwingende of gewelddadige praktijken voor, maar wordt meestal toch impliciet een onevenwicht in macht gesuggereerd door de vormgeving van de scene (Senn & Radtke, 1990): vrouwen worden meestal afgebeeld als wulpse lustobjecten die door de man kunnen worden “gebruikt” (Hald et al., 2010). De vroegste onderzoeken concludeerden dat mainstream pornografie niet gewelddadig was en dat slechts een zeer kleine, bijna verwaarloosbare fractie een agressieve inhoud had (Palys, 1986). De meerderheid van de mensen die pornografie bekeken lieten deze agressieve variant ook links liggen (Monk-Turner & Purcell, 1999). De inhoud is echter veel extremer geworden tegenover enkele tientallen jaren geleden (Eberstadt & Layden, 2010). Een recente inhoudsanalyse toonde aan dat de meerderheid van de hedendaagse populaire pornografie fysieke of verbale agressie bevat. 88% van de geanalyseerde scènes bleek fysiek geweld tegenover vrouwen te bevatten, die er bovendien

in 95% van de gevallen neutraal tegenover stonden of zelfs van genoten (Bridges, Wosnitzer, Scharrer, Chyng, & Liberman, 2010). Deze stijging in agressie kan te wijten zijn aan de druk van het steeds toenemende aantal consumenten op de pornografie-industrie om continu te innoveren naar extremer nichemateriaal (Manning, 2006).

Verband tussen pornografie en...

Onderzoek heeft herhaaldelijk aangetoond dat blootstelling aan pornografie samenhangt met verschillende (potentieel zorgwekkende) seksuele attitudes en gedragingen bij de kijkers.

Attitudes

Allereerst blijkt de consumptie van pornografie samen te hangen met *rape myth acceptance*. Een mythe omvat cultuurgebonden normatieve richtlijnen om het denken en doen van de leden richting en betekenis te geven (May, 1990). Vaak gaat het echter om een onjuiste overtuiging, die weliswaar ingeburgerd is en wordt doorgegeven, maar geen grond van waarheid bezit. De verkrachtingsmythe (rape myth) omvat stereotiepe, bevooroordeelde overtuigingen die personen aanhouden over verkrachting en over de daders en slachtoffers ervan (Burt, 1980). Deze opvattingen worden, ondanks hun onjuistheid, toch wijd verspreid en gebruikt om de seksuele agressie tegenover vrouwen te verantwoorden of te ontkennen (Lonsway & Fitzgerald, 1994). Zulke rape myths, die de schuld voor seksuele agressie verschuiven van de dader naar het slachtoffer, zijn nog steeds ingeburgerd in de maatschappij, en liggen mee aan de basis van seksueel geweld (Suarez & Gadalla, 2010). Hoe meer pornografische media een persoon consumeert, hoe hoger diens aanvaarding van de verkrachtingsmythe blijkt te zijn (Oddone-Paolucci, Genius, & Violato, 2000; Perse, 1994). Zowel experimentele als correlatieve studies toonden aan dat blootstelling aan pornografie een positieve samenhang vertoont met de aanvaarding van de verkrachtingsmythe (Vega & Malamuth, 2007). Deze samenhang blijkt op te gaan voor alle soorten pornografie, ongeacht de agressiviteit van de inhoud (Seto, Maric, & Barbaree,

2001). Pornografie kan zorgen dat seksuele agressie meer wordt geassocieerd met seksuele, romantische gevoelens en minder met angst en pijn (Corne, Briere, & Esses, 1992). Het pornografiegebruik van een persoon hangt bovendien ook significant negatief samen met diens bereidheid om in te grijpen in een situatie waarin hij/zij getuige is van seksueel geweld (Brosi, Foubert, Bannon, & Yandell, 2011; Foubert, Brosi, & Bannon, 2011).

Pornografie, en dan vooral de agressieve variant, vertoont ook een significant positieve samenhang met *victim blaming*. Consumptie ervan gaat gepaard met een mildere houding tegenover daden en daders van seksueel geweld (Zillman & Bryant, 1984). Omvangrijk onderzoek bevestigde dat vooral mannelijke deelnemers na het bekijken van gewelddadige pornografie een hardvochtigere, minder empathische houding aannemen tegenover slachtoffers van seksueel geweld, en de impact op de fysieke en mentale gezondheid van het slachtoffer bagatelliseren (Donnerstein, & Berkowitz, 1981). Bij vrouwen kan blootstelling aan agressieve pornografie leiden tot een misvormd wereldbeeld, waarin de schuld voor seksueel geweld verschuift van de mannelijke daders naar de vrouwelijke slachtoffers, die “hun verdiende loon krijgen” (Davis, Norris, George, Martell, & Heiman, 2006). Dit kan zorgen dat vrouwen die slachtoffer dreigen te worden van seksueel geweld zich makkelijker gaan neerleggen bij hun slachtofferrol, en achteraf de schuld bij zichzelf gaan leggen (Norris et al., 2004). Dit fenomeen ontmoedigt slachtoffers van seksueel geweld om aangifte te doen. De neiging tot *victim blaming* leeft immers ook bij de politie (Page, 2008), de wetgevende instanties (Comack & Peter, 2005) en zelfs bij de naaste omgeving van de slachtoffers (Ullman, 1996).

Gedrag

Het bekijken van pornografie houdt ook verband met effectief gedrag van de gebruikers. Zo blijkt het een samenhang te vertonen met diens seksuele scripts. Seksuele scripts zijn prototypische, cultuurgebonden “scenario’s” van hoe een seksuele situatie eruit ziet en hoe men zich erin dient te gedragen. Ze schetsen een beeld van welk seksueel gedrag aanvaardbaar is en aan welke signalen men kan zien of een

partner al dan niet geïnteresseerd is in seksuele betrekkingen (Frith, 2009). Het bekijken van pornografie blijkt samen te hangen met lossere seksuele scripts: zwaardere kijkers gaan over het algemeen meer (kortstondige) seksuele relaties aan met meerdere partners dan minder zware kijkers (Braithwaite, Coulson, Keddington, & Fincham, 2015). De agressieve inhoud van hedendaagse pornografie kan ervoor zorgen dat gewelddadig seksueel gedrag in seksuele scripts ingebed raakt als zijnde niet enkel een normaal onderdeel van seksuele relaties, maar ook als zijnde wederzijds bevredigend (Bridges et al., 2010). Bij mannen blijkt blootstelling aan pornografie, en dan vooral aan de agressieve variant, samen te hangen met seksuele scripts die het eigen seksuele genot vooropstellen en de gevoelens van de partner verwaarlozen. Lichamelijke genot wordt losgekoppeld van enige diepere emoties of verplichtingen tegenover de partner (Manning, 2006). Zulke mannen zijn ook meer geneigd om extremere seksuele vereisten te stellen aan hun partners (Tyden, Olsson, & Haggstrom-Nordin, 2001). Agressieve pornografie versterkt immers het script dat vrouwen zich niet zullen verzetten tegen, en zelfs genieten van seksuele agressie (Bridges et al., 2010). Bij vrouwen kan dit ertoe leiden dat ze zulke agressie gaan opslaan in hun scripts als seksuele, romantische gebeurtenissen. Deze gewelddadige seksuele scripts worden geactiveerd in echte seksuele relaties en toegepast op echte partners (Wright, 2011). Toch worden zulke agressieve handelingen vaak niet beschouwd als seksueel geweld, aangezien ze niet overeenkomen met de *real rape scripts*. Dit zijn stereotiepe opvattingen over hoe een echte verkrachting eruit hoort te zien (Horvath & Brown, 2009). Dit prototypische scenario stelt een verkrachting meestal voor als een onverwachte situatie waarin een onbekende, vaak mentaal onstabiele man zich op zeer gewelddadige wijze vergrijpt aan een onwillig vrouwelijk slachtoffer, waarbij er duidelijke fysieke (schrammen, blauwe plekken, ...) en mentale sporen (trauma, depressie) achterblijven bij het slachtoffer. Deze nauwe afbakening zorgt ervoor dat vele gradaties van seksuele agressie hier niet onder vallen, waardoor ze ook niet als dusdanig worden herkend door slachtoffers (Peterson & Muehlenhard, 2004). Onderzoek toonde aan dat lichte vormen van seksuele agressie, die geïnspireerd kunnen zijn door

pornografie, echter veel vaker voorkomen dan stereotiepe, gewelddadige verkrachtingen (Rand, 2008).

Controlevariabelen, mediatoren & moderatoren

Het verband tussen blootstelling aan pornografie en attitude- en gedragsveranderingen is echter niet rechtlijnig. Er zijn verschillende factoren die een rol kunnen spelen in deze relatie en waarmee rekening dient te worden gehouden.

Eigenschappen van de gebruiker

Een eerste cluster factoren omvat de socio-demografische kenmerken van de kijker. Geslacht heeft een prominente impact. Doorheen de jaren focuste pornografieonderzoek zich vooral op mannen, aangezien seksuele misdrijven vooral gepleegd worden door mannelijke daders (Allen, D' Alessio, & Brezgel, 1995). Onderzoek toonde aan dat mannen meer fervente gebruikers van (agressieve) pornografie zijn, en er (al dan niet na blootstelling aan zulke media-inhoud) meer seksueel agressieve attitudes op nahouden dan vrouwen. Ze voelen zich meer aangetrokken tot seksueel geweld en nemen een meer apathische houding aan tegenover slachtoffers ervan (Weisz & Earls, 1995). Bij vrouwen werd een gelijkaardige maar mildere samenhang tussen pornografie en attitudes en gedrag teruggevonden. Bovendien kan pornografie bij hen zorgen voor het internaliseren van de slachtofferrol (Sanchez, Fetterolf, & Rudman, 2012). Leeftijd speelt ook een rol: ouderdom blijkt over het algemeen positief samen te hangen met seksueel agressieve overtuigingen zoals rape (myth) acceptance (Anderson, Cooper, & Okamura, 1997). De etniciteit van deelnemers blijkt ook een invloed te hebben. In een sample van Amerikaanse studenten bleken zwarte studenten meer te geloven in de verkrachtingsmythe dan hun blanke collega's (Fischer, 1987). Zwarte vrouwen zien zichzelf minder snel als slachtoffers van seksueel geweld dan blanke vrouwen (Wyatt, 1992). De sociale status is ook van tel: mensen uit de lagere socio-

economische klassen geloven over het algemeen meer in de verkrachtingsmythe (Anderson et al., 1997).

Een tweede cluster factoren omvat de aanwezige attitudes en opvattingen bij de kijkers. Mensen met traditionele, stereotiepe opvattingen over de rolverdeling tussen man- en vrouw, waarbij de man wordt geacht actief en dominant te zijn en de vrouw passief en onderdanig, scoren hoger op de aanvaarding van seksuele agressie dan meer progressieve mensen (Anderson et al., 1997). Bij mannen is de aanvaarding van seksuele agressie bovendien groter naarmate men meer agressieve opvattingen koestert jegens vrouwen (Malamuth & Check, 1985; Suarez & Gadalla, 2010; Zurbriggen, 2000).

Een derde cluster factoren omvat elementen van het karakter of de persoonlijkheid van de kijkers. *Agreeableness*, zijnde de behaaglijkheid van een individu, is één van de vijf bouwstenen van diens persoonlijkheid (John & Srivastava, 1999). Personen met een lage *agreeableness* zijn onaardige, kille, achterdochtige individuen die vooral handelen uit eigenbelang (Hald, Malamuth, & Lange, 2013). Lage *agreeableness* hangt samen met narcisme en psychopathische neigingen, die op hun beurt kunnen samenhangen met seksueel agressieve attitudes en acties (Jonason, Li, Webster, & Schmitt, 2009). In een representatieve steekproef van Deense jongvolwassenen bleek een lage *agreeableness* een significante voorspeller te zijn van agressieve attitudes die worden gekoesterd tegenover vrouwen (Hald & Malamuth, 2015). De manier waarop iemand tegen seksualiteit aankijkt is ook een belangrijke karaktereigenschap. Seksuele inhibitie, ofwel seksueel zelfbewustzijn, is de mate waarin een persoon zich zorgen maakt over de mogelijke negatieve consequenties van seks. Films waarin gedwongen seksuele interactie wordt afgebeeld, zorgen voor een hogere seksuele opwinding bij deelnemers met een lage seksuele inhibitie (Janssen, Vorst, Finn, & Bancroft, 2002). *Sex guilt*, zijnde de mate waarin een persoon zich schuldig voelt over zijn/haar seksuele verlangens en activiteiten, hangt hiermee samen. Hoe meer een vrouw zich schuldig voelt over haar seksualiteit, hoe minder

opgewonden ze raakt van (verkrachtings)fantasieën (Bond & Mosher, 1986).

Een vierde cluster factoren omvat de ervaring met- en kennis over seksuele agressie. De ervaring die mensen hebben met seksueel geweld, hetzij door zelf slachtoffer te zijn geweest, hetzij door slachtoffers te kennen, heeft een impact op hun seksuele attitudes. Sommige onderzoekers vonden dat zowel mensen die direct als indirect te maken hebben gekregen met seksuele agressie er een lagere rape myth acceptance op nahouden dan mensen zonder ervaring (Anderson et al., 1997). Andere onderzoeken concludeerden dat enkel mensen die verkrachtingslachtoffers kennen minder tolerant zijn tegenover de verkrachtingsmythe, en dat eigen ervaring geen invloed heeft. Dit kan te wijten zijn aan de neiging van slachtoffers om achteraf de ervaring in twijfel te trekken of zichzelf de schuld te geven (Arata & Burkhart, 1998).

Eigenschappen van de pornografie

Onderzoekers zijn het er over het algemeen over eens dat er een milde, doch consistent positieve samenhang bestaat tussen pornografie en seksueel agressieve attitudes. De sterkste correlatie vonden wetenschappers echter bij expliciet gewelddadige pornografie (Allen et al., 1995). Deze relatie kan in twee richtingen verlopen: agressieve pornografie kan zulke negatieve attitudes veroorzaken, maar individuen die uit zichzelf zulke negatieve attitudes aanhouden kunnen ook meer op zoek gaan naar agressieve pornografie (Hald et al., 2010). Onderzoek toonde aan dat mannen die liefhebber zijn van pornografie waarin verkrachting en sadomasochisme voorkomt, meer geneigd zijn seksuele agressie te plegen en minder geneigd zijn om slachtoffers van seksueel geweld te helpen dan mannen die zulke extreme pornografie niet verkiezen (Foubert et al., 2011). Het verband tussen de consumptie van agressieve pornografie en agressieve seksuele attitudes en gedragingen is niet rechtlijnig. *Victim arousal*, oftewel de opwindning of het genot dat het (meestal vrouwelijke) slachtoffer van seksuele agressie toont in pornografisch materiaal, is een belangrijke tussenliggende factor. Seksuele scripts schrijven immers meestal

voor dat vrouwen hun seksuele verlangens dienen te verbergen (Clarck & Lewis, 1977). Hierdoor leert men dat men moet kijken naar de manier waarop vrouwen reageren op seksuele handelingen om hun echte verlangens te ontdekken. Als pornografie een vrouw toont die geniet, gaan kijkers zich voornamelijk focussen op dit gepercipieerde genot en andere elementen (bv. het gebruikte geweld, de afwezigheid van toestemming, ...) uit het oog verliezen. In het merendeel van de huidige mainstream pornografie worden vrouwen echter afgebeeld als genietend van (of neutraal tegenover) seksuele agressie. Dit kan dus de overtuiging bevestigen dat vrouwen genot beleven aan seksuele agressie en zich er niet tegen zullen verzetten (Bridges et al., 2010). Als in agressief pornografisch materiaal de vrouw wordt afgebeeld als seksueel opgewonden blijken zowel mannelijke als vrouwelijke kijkers meer opgewonden te raken dan wanneer het slachtoffer zich verzet, ongeacht of er geweld wordt gebruikt of toestemming wordt gegeven (Malamuth & Check, 1980).

Theorieën

Onderzoekers hebben doorheen de jaren verschillende theorieën aangewend om de samenhang tussen blootstelling aan pornografie en de attitude- en gedragsveranderingen bij de kijkers te verklaren.

De cultivatietheorie (Gerbner, 1967) is een eerste theorie die kan worden gebruikt. Deze theorie werd ontwikkeld om de impact van media, meer specifiek televisie, op de attitudes en gedragingen van mensen te verklaren. Zware TV-kijkers zouden de realiteit zien als meer overeenkomstig met de TV-realiteit, en ze meer gaan evalueren op basis van de termen waarmee ze op televisie wordt voorgesteld. Televisie kneedt of “cultiveert” als het ware hun wereldbeeld. Cultivatie van de eerste orde doelt op de impact van televisie op de mate waarin individuen de kans inschatten dat een bepaalde gebeurtenis zich zal voordoen. Cultivatie van de tweede orde betreft het effect van televisie op overtuigingen van de kijkers. Gerbner stelde echter dat het de algemene TV-consumptie is die het wereldbeeld cultiveert en niet zozeer de blootstelling aan specifieke

subgenres zoals pornografie. De mainstream media bevatten echter ook veel scènes waarin mannen als seksuele agressors en vrouwen als passieve slachtoffers worden afgebeeld. Bij zware TV-kijkers kan dit op lange termijn leiden tot de cultivatie van een wereldbeeld waarin rape myths en geweld tegenover vrouwen acceptabel worden (Gerbner, 1977). Een theorie die hierbij aansluit is de *just world*-theorie, die ervan uitgaat dat iedereen uiteindelijk zijn verdiende loon krijgt (Lerner, 1980). In pornografie worden vrouwen meestal afgebeeld als lustobjecten, die omwille van hun losbandige houding en uitdagende kleding seksuele agressie uitlokken. Herhaaldelijke blootstelling aan zulke inhoud kan op termijn zorgen voor de trivialisering van seksueel geweld, waarbij zware kijkers van mening zijn dat slachtoffers van seksuele agressie krijgen wat ze verdienen (Zillman & Bryant, 1982). Ook enkele feministische theorieën sluiten aan bij de cultivatietheorie. Onderzoekers binnen deze stroming concludeerden dat pornografie zorgt voor de socialisering van hokjesdenken rond stereotiepe, seksistische geslachtsrollen: mannen worden geacht dominant te zijn en vrouwen onderdanig, ook in seksuele relaties (Lacombe, 1994). Ook stelden ze dat pornografie geweld tegenover vrouwen promoot, door de onderliggende attitudes van mannen en vrouwen te beïnvloeden. Dit kan leiden tot aanvaarding van de slachtofferrol en seksuele passiviteit bij vrouwen en tot vertekening van de relationele en emotionele ontwikkeling bij mannen (Dworkin & MacKinnon, 1988).

Ook de sociale leertheorie (Bandura, 1977) tracht de impact van media op het menselijk denken en doen te verklaren. Volgens deze theorie ligt de vormende kracht van de media in het vermogen om te laten zien welke beloningen of straffen er gepaard gaan met bepaalde gedragingen, zonder dat de kijker dit persoonlijk moet ondervinden (observationeel leren). In pornografie wordt seksuele agressie vaak als belonend voorgesteld: zowel het vrouwelijke slachtoffer als de mannelijke dader lijken ervan te genieten. Indien de kijker gelooft dat agressieve seksuele handelingen ook in realiteit zulk genot zullen opleveren, kan hij/zij zulk gedrag gaan overnemen (Allen et al., 1995). Pornografie biedt een leeromgeving met parasociale rolmodellen die bepaalde (agressieve) gedragingen en attitudes

aanmoedigen (Hald, Seaman, & Linz, 2012). De afgebeelde reactie op de seksuele agressie is een cruciale factor: als deze agressie herhaaldelijk beloond wordt of ongestraft blijft zullen kijkers meer geneigd zijn zelf tot zulke acties over te gaan dan wanneer dit herhaaldelijk wordt bestraft (Bridges et al., 2010). Een theorie die eveneens uitgaat van deze vormende impact van de media is de *sexual script theory*. Sexual scripts zijn cultuurgebonden richtlijnen die afbakenen hoe men zich dient te gedragen in seksuele situaties (Frith & Kitzinger, 2001). Herhaalde blootstelling aan agressieve pornografie kan seksuele scripts vervormen en het beeld van (gepast gedrag in) seksuele situaties vertekenen: na verloop van tijd kan een seksueel script ontstaan waarin agressieve seksualiteit de norm is, en waarin verkrachtingen en aanrandingen als minder problematisch worden beschouwd (Hald et al., 2012). Eens geactiveerd kunnen deze scripts het seksuele gedrag van een persoon in een agressieve richting sturen, of verhinderen om tussenbeide te komen in situaties waarin iemand slachtoffer dreigt te worden van seksueel geweld. Dit effect is vooral sterk bij seksueel onervaren mensen, aangezien hun seksuele scripts nog volatiel zijn (Stulhofer, Busko, & Landripet, 2010).

De *priming*-theorie kan ook een verklaring bieden. Deze theorie stelt dat blootstelling aan een voorgaande stimulus een korte-termijn effect heeft op de interpretatie van- of reactie op een daaropvolgende stimulus (Anderson & Bower, 1973; Roskos-Ewoldsen, Roskos-Ewoldsen, & Dillman-Carpentier, 2002). Deze theorie wordt vaak gebruikt om de impact van media op gewelddadig gedrag te verklaren, wat maakt dat ze ook toepasselijk is om de impact van pornografie op seksueel agressieve attitudes en gedragingen te verklaren. De (agressieve) pornografie kan worden gezien als de voorgaande stimulus, die een korte termijn effect uitoefent op de manier waarop men een daaropvolgende stimulus (bv. een aanranding) gaat interpreteren. Blootstelling aan agressieve pornografie kan (aanwezige) seksueel agressieve attitudes, emoties en opvattingen creëren, versterken of activeren, waardoor ze cognitief toegankelijker worden in het geheugen van de kijker (Malamuth et al., 2012). Dit kan zorgen voor een verhoogd risico op

seksueel agressieve attitudes en gedragingen, aangezien mensen situaties meestal interpreteren in het licht van de cognitieve constructies die het makkelijkst toegankelijk zijn. Hoe toegankelijker de informatie in het geheugen, hoe groter de impact op de beoordeling van de echte wereld (Caroll, 1978). Herhaaldelijke priming van seksuele agressiviteit door pornografie zorgt voor een chronische toegankelijkheid van seksueel agressieve attitudes (Berkel, Vandiver, & Bahner 2004; Milburn, Mather, & Conrad, 2000). De *desensitization*-theorie kan worden gerelateerd aan deze chronische toegankelijkheid. Desensitization of desensibilisatie is een natuurlijk proces waarbij er na verloop van tijd een gewenning ontstaat aan stimuli waarmee men herhaaldelijk geconfronteerd wordt. Opdat gelijkaardige stimuli nog enig effect zouden hebben moeten ze voortdurend toenemen in intensiteit, om over de steeds stijgende waarnemingsdrempel te geraken (Krahé et al., 2011). In de context van pornografie betekent dit dat kijkers steeds extremere inhoud moeten opzoeken om dezelfde opwinding te ervaren. Dit kan de shift naar steeds agressievere pornografie verklaren. Deze graduele gewenning aan steeds agressievere seksualiteit kan zorgen dat men een achteloze attitude ontwikkelt ten aanzien van seksueel geweld tegenover vrouwen, aangezien dit niet langer over de waarnemingsdrempel geraakt, en dus niet meer als schokkend wordt ervaren (Laws & Marshall, 1990). Dit gebrek aan empathie tegenover vrouwelijke slachtoffers kan op zijn beurt samenhangen met een verhoogd risico op seksuele agressie (Segal, 1994).

De catharsis-theorie kan tenslotte worden beschouwd als een buitenbeentje. In tegenstelling tot praktisch alle andere verklarende theorieën beweert deze theorie dat pornografie net een uitlaatklep is waarlangs een persoon zijn seksueel agressieve gevoelens kan ventileren. Blootstelling aan pornografie zou dus samenhangen met minder seksueel agressieve attitudes en gedragingen. Deze theorie wordt echter het minst ondersteund door empirische data (D'Amato, 2006).

Onderzoeksvraag & hypotheses

De literatuurstudie toonde aan dat het bekijken van pornografie kan samenhangen met seksueel agressieve attitudes en gedragingen. Hieruit werd de volgende onderzoeksvraag afgeleid:

RQ: Is er een verband tussen de frequentie waarmee men pornografie bekijkt en de seksuele overtuigingen (sexual beliefs) bij Vlaamse jongvolwassenen?

In dit onderzoek werd gewerkt met 5 concrete seksuele overtuigingen (Muehlenhard & Felts, 1998): *Men Should Dominate* (MSD) is de overtuiging dat de man de dominante partij moet zijn in seksuele situaties. *Women Like Force* (WLF) is de overtuiging dat vrouwen ervan genieten als mannen geweld of dwang gebruiken in seksuele situaties. *Leading On Justifies Force* (LOJF) is de overtuiging dat het gerechtvaardigd is voor een man om seks af te dwingen van een vrouw die met hem flirt, ook al heeft ze geen bijbedoelingen. *Token refusal* (TR) is de overtuiging dat vrouwen vaak aangeven niet bereid te zijn tot seks, terwijl ze het eigenlijk wel zijn. *No Means Stop* (NMS) is de overtuiging dat vrouwen het recht hebben om seks op elk moment te weigeren, waarop de man zijn seksuele avances moet staken.

Over elke overtuiging werd een hypothese vooropgesteld waarin ze gekoppeld werd aan de frequentie waarmee men pornografie bekijkt, gebaseerd op de bevindingen uit de literatuurstudie:

H1: Pornografiefrequentie is positief gecorreleerd met geloof in Men Should Dominate

H2: Pornografiefrequentie is positief gecorreleerd met geloof in Women Like Force

H3: Pornografiefrequentie is positief gecorreleerd met geloof in Leading On Justifies Force

H4: Pornografiefrequentie is positief gecorreleerd met geloof in Token Refusal

H5: Pornografiefrequentie is negatief gecorreleerd met geloof in No Means Stop

Er werden bovendien nog enkele andere variabelen opgenomen die een rol kunnen spelen in deze relaties: geslacht (men verwacht sterkere correlaties bij mannen), leeftijd (men verwacht sterkere correlaties bij oudere respondenten), agreeableness (men verwacht sterkere correlaties naarmate de respondent minder agreeable is), man- en vrouwstereotypen (men verwacht sterkere correlaties naarmate de respondent meer stereotiepe geslachtspatronen ondersteunt), agressiviteit van de pornografie (men verwacht sterkere correlaties naarmate men meer agressieve pornografie bekijkt) en victim arousal (men verwacht sterkere correlaties naarmate men meer agressieve pornografie bekijkt waarin het slachtoffer van de agressie geniet).

Methode

Deelnemers

De steekproef voor dit onderzoek bestond uit jongvolwassenen. De online vragenlijst leverde 460 valide antwoorden op, na controle voor onvolledige cases en fouten op het bogus-item. In totaal namen 237 mannen (52%) en 223 vrouwen (48%) deel aan het onderzoek. De gemiddelde leeftijd bedroeg 24 jaar (SD=4). De jongste deelnemer was 18 jaar oud, de oudste 37. 75% van de steekproef was maximum 25 jaar, 94% was maximum 30 jaar en 99% was maximum 35 jaar oud. Deze verhoudingen werden ook teruggevonden bij mannen en vrouwen apart, wat aantoonde dat de verdeling evenwichtig was. (mannen: min.=19, max.=37, gem.=24, SD=3.4; vrouwen: min.=18, max.=37, gem.=24, SD =4.5).

Variabelen & meetschalen

Seksuele overtuigingen (sexual beliefs): De *Sexual Beliefs Scale* (Muehlenhard & Felts, 1998) werd gebruikt om de afhankelijke variabelen in deze studie te meten, zijnde het geloof in de vijf seksuele overtuigingen *Men Should Dominate* (MSD), *Women Like Force* (WLF), *Leading On Justifies Force* (LOJF), *Token Refusal* (TR) en *No Means Stop* (NMS). Er werd gewerkt met de korte vorm van de schaal, vanwege het repetitieve karakter van de lange vorm en de hoge correlatie tussen beiden. Elke overtuiging werd gemeten aan de hand van 4 stellingen, waarbij de respondent telkens diende aan te geven in welke mate hij/zij hiermee akkoord ging op een 4-puntenschaal gaande van *helemaal niet akkoord* (=1) tot *helemaal akkoord* (=4). Itemscores op elke subschaal werden opgeteld, waarbij een hogere score stond voor een groter geloof in de respectievelijke overtuiging.

De validiteit van deze schaal is bewezen. In lijn met de verwachtingen bleek de LOJF-score bij vrouwen negatief te correleren met de empathie tegenover verkrachtingsslachtoffers en positief met de kans dat ze al eens toegegeven hebben aan ongewenste seks (Muehlenhard & MacNaughton, 1988). Er werd een positieve correlatie gevonden tussen de TR-score en de mate waarin vrouwen aangaven zelf *Token Refusal* te gebruiken (Muehlenhard & Hollabaugh, 1998). Het bijwonen van een lezing over verkrachting hangt negatief samen met scores op de TR, LOJF, WLF en MSD subschalen bij studenten (Jones & Muehlenhard, 1990). Bij mannen werd een positieve correlatie gevonden tussen scores op de LOJF- en de TR-schaal en de neiging om seks te hebben met een onwillende vrouw (Muehlenhard, Andrews & Beal, 1996). De WLF- en TR-scores dalen significant na het bijwonen van een preventieprogramma over seksueel geweld (Milhausen, McBride, & Jun, 2006). Het spelen van gewelddadige videogames hangt positief samen met scores op de agressieve seksuele overtuigingen (Dill, Brown, & Collins, 2008). Mannen scoren significant hoger dan vrouwen op alle seksuele overtuigingen, behalve op de NMS-schaal. (Dill et al., 2008; Milhausen et al., 2006).

De betrouwbaarheid van deze meetschaal, gemeten in de vorm van interne consistentie, is ook aangetoond. In een steekproef van jongvolwassenen scoorden alle subschalen een alpha hoger dan 0.70 (TR: $\alpha = 0.71$, LOJF: $\alpha = 0.90$, WLF: $\alpha = 0.92$, MSD: $\alpha = 0.85$, NMS: $\alpha = 0.94$) (Muehlenhard & Felts, 1998). In andere steekproeven werden alpha's gevonden gaande van 0.62 tot 0.86 (Milhausen et al., 2006). In de huidige sample (460 deelnemers, 237 mannen en 223 vrouwen) werd een factoranalyse uitgevoerd op de 20 stellingen, waarbij een *direct oblimin rotation* werd gebruikt en kleine *factorloadings* (< 0.40) werden onderdrukt. Dit leverde 5 componenten op, die samen 66% van de totale variantie verklaarden. De oorspronkelijke opdeling in 5 schalen werd bevestigd. Elk van de 5 voorgestelde schalen werd onderworpen aan een betrouwbaarheidscontrole. De eerste 4 subschalen vertoonden een goede betrouwbaarheid (MSD: $\alpha = 0.884$, WLF: $\alpha = 0.839$, LOJF: $\alpha = 0.825$, TR: $\alpha = 0.769$), aangezien hun alpha minstens 0.70 bedroeg (Nunnally, 1978). De alpha van de NMS-schaal ($\alpha = 0.531$) viel echter onder deze grens. In het originele artikel erkenden Muehlenhard en Felts ook dat de NMS-schaal minder bruikbaar is dan de andere schalen. Dit is te wijten aan de tegenstrijdige antwoorden van respondenten op de schaalitems. Dit paradoxale patroon kwam ook terug in andere studies (Goodchilds & Zellman, 1984). In dit onderzoek werd nagegaan welke items konden worden verwijderd om de alpha van NMS op te krikken. De stelling "*Zelfs als een man opgewonden is heeft hij niet het recht om zichzelf op te dringen aan een vrouw*" werd verwijderd, wat de alpha verhoogde naar een bij benadering aanvaardbare 0.67. Enig ander item verwijderen zou de alpha doen dalen.

Pornografiefrequentie: De frequentie waarmee een respondent pornografie bekijkt was de onafhankelijke variabele. Om verschillende interpretaties te vermijden werd pornografie in de vraagstelling gedefinieerd als expliciet seksuele media-inhoud (online/offline) met als doel opwinding op te wekken (Caroll et al., 2008). Deze gevoelige vraag werd ingeleid door een verzachtende stelling die pornografiegebruik normaliseerde. Vervolgens werd de respondent gevraagd om aan te duiden hoe vaak hij/zij minimum

pornografie had bekeken in het afgelopen jaar, op een 6-puntenschaal gaande van *nooit* (=1) tot *meer dan 4 keer per week* (=6).

Manstereotypen & vrouwstereotypen: Om te meten of een respondent traditionele of progressieve overtuigingen aanhoudt over de rolverdeling binnen relaties werd de *Gender Role Stereotypes Scale* (GRSS) gebruikt (Mills, Culbertson, Huffman, & Connell, 2012). Deze tweedimensionale schaal bestaat uit 8 items, zijnde 4 stereotiep mannelijke (manstereotypen) en 4 stereotiep vrouwelijke taken (vrouwstereotypen), die modern, makkelijk verstaanbaar en toepasselijk zijn overheen verschillende culturen. De respondent diende op een 5-puntenschaal aan te geven wie volgens hem/haar verantwoordelijk is voor elke taak, gaande van *altijd de man* (=1) tot *altijd de vrouw* (=5). De scoring werd gespiegeld bij het meten van de mannelijke factor.

Het oorspronkelijke artikel beargumenteerde de validiteit en betrouwbaarheid van deze schaal. De validiteit werd afgeleid uit de correlatie in de verwachte richting met gelijkaardige schalen. De mannelijke en vrouwelijke factor bleken elk apart negatief te correleren met de *Scale of Egalitarian Sex Role Attitudes* (Suzuki, 1991) en positief met de *Attitudes toward Women Scale* (Spence, Helmreich, & Stapp, 1973), de *Status Norm Scale* (Thompson & Pleck, 1986) en de *Sexual Harassment Attitudes Scale* (Mazer & Percival, 1989). De betrouwbaarheid werd afgeleid uit de Cronbach's alpha's voor beide factoren, die in het oorspronkelijke artikel rond het aanvaardbare punt van 0.70 lagen. De mannelijke factor lag er nipt onder, de vrouwelijke factor lag erboven. In de huidige steekproef scoorde de mannelijke factor een alpha van 0.728 en de vrouwelijke factor een alpha van 0.64. Dit laatste was benaderend aanvaardbaar, maar kon niet aanzienlijk worden verhoogd door items weg te laten.

Agreeableness: Om de aangenaamheid van een persoon te meten werd een subschaal van de gevalideerde Nederlandse versie van de *Big Five Inventory* (John & Srivastava, 1999) gebruikt. De deelnemers moesten aangeven in welke mate ze akkoord gingen met 9 uitspraken over zichzelf, zijnde 5 positieve en 4 negatieve. Men

diende te antwoorden op een 5-puntenschaal gaande van *helemaal niet akkoord (=1) tot helemaal akkoord (=5)*.

Voorgaande tests ondersteunden de psychometrische geschiktheid en validiteit van de Nederlandse BFI om persoonlijkheidsdimensies te meten. Onderzoekers toonden aan dat de schalen een hoge interne consistentie (gemiddelde Cronbach alpha = 0.83) bezitten en convergente validiteit vertonen met de overeenkomstige *NEO Five-Factor Inventory* (Costa & McCrae, 1992; John & Srivastava, 1999) en de adjectievenschaal (Goldberg's, 1992). De Nederlandse BFI schaal is factorieel equivalent met het Engelstalige origineel en de Duitse (Lang, Lüdtke, & Asendorpf, 2001) en Spaanse (Benet-Martinez & John, 1998) vertalingen. De factorstructuur is bovendien zeer stabiel overheen leeftijden (Srivastava, John, Gosling, & Potter, 2003). De associaties met demografische variabelen bleken overeen te komen met voorgaande observaties, wat de externe validiteit van de Nederlandse vertaling ondersteunt (Denissen, Geenen, Van Aken, Gosling, & Potter, 2008). In het oorspronkelijke artikel beschikte de agreeableness-schaal over voldoende interne consistentie, te zien aan de Cronbach's alpha van 0.73. In de huidige steekproef werd de score van de 4 negatieve items gespiegeld en samen met de 5 positieve items opgenomen in een betrouwbaarheidsanalyse van de volledige schaal. Dit leverde een aanvaardbare Cronbach's alpha op van 0.74.

Pornografie agressie: De deelnemers die het afgelopen jaar pornografie hadden gekeken werd gevraagd of er soms dwang of geweld in voorkwam, zowel echt als gespeeld. Ze dienden te antwoorden op een 4-puntenschaal gaande van *altijd (=4) tot (bijna) nooit (=1)*.

Pornografie victim arousal: De deelnemers die in het afgelopen jaar agressieve pornografie hadden gekeken werd gevraagd of het slachtoffer hiervan leek te genieten. De 4-puntenschaal varieerde van *slachtoffer geniet altijd (=4) tot slachtoffer geniet (bijna) nooit (=1)*. Deelnemers die zich realiseerden toch niet vaak naar zulke pornografie te kijken konden de optie *ik kijk geen pornografie*

waarin geweld/dwang voorkomt aanduiden. Hun antwoord op deze variabele werd als missing beschouwd.

Geslacht: De deelnemers werd gevraagd aan te duiden of ze *man* (=1) of *vrouw* (=2) waren.

Leeftijd: De deelnemers werd gevraagd om in een invulveld hun geboortjaar in te geven. De variabele “Leeftijd” werd gecreëerd door dit af te trekken van het huidige jaartal 2016.

Procedure

Dit onderzoek ging uit van een relationele onderzoeksvraag en hypotheses. Een kwantitatief onderzoek met een survey als datacollectiemethode was hiervoor geschikt. De online vragenlijst werd opgesteld in het programma *Qualtrics* en verspreid via email en sociale media. Deze *convenience sampling* kon in dit onderzoek worden beschouwd als *homogene purposive sampling*. De mensen die aangesproken werden behoorden namelijk tot de onderzoekpopulatie van Vlaamse jongvolwassenen. Op een min of meer doelgerichte manier werden aldus relevante respondenten aangesproken. *Purposive sampling* is het meest geschikte type niet-toevalssteekproef om een benaderend representatieve steekproef te bekomen. Hierdoor was statistische generalisatie naar de populatie mogelijk, ondanks het feit dat het geen zuivere toevalssteekproef betrof. De steekproef bestond uit 460 Vlaamse jongvolwassenen, wat groot genoeg was om de kans op een type 2 fout te beperken. Bovendien werd er gewerkt met een kleine alpha van 0.05, wat de kans op een type 1 fout beteugelde. De vragenlijst werd voorafgegaan door een *informed consent*, waarin werd uitgelegd dat deelname slechts 10 minuten in beslag zou nemen, volledig vrijwillig was en op elk moment en zonder verantwoording kon worden stopgezet. Vanwege het gevoelige onderwerp werd benadrukt dat het onderzoek enkel geschikt was voor meerderjarige deelnemers (18+) en dat de resultaten anoniem verzameld, verwerkt en gerapporteerd zouden worden. Door verder te klikken verklaarde de respondent de aard van het onderzoek te begrijpen en de onderzoeker toestemming

te geven de resultaten te gebruiken. In de vragenlijst werden twee soorten vragen gesteld. Enerzijds werd er gevraagd naar persoonlijke opinies (bv. de seksuele overtuigingen, geloof in stereotiepe geslachtspatronen...), waarbij geen fout antwoord bestond. Anderzijds werd er gevraagd naar echte feiten/gewoontes (bv. frequentie van pornografiegebruik), waarbij wel een fout antwoord mogelijk was. Er werd hoofdzakelijk gewerkt met gesloten vragen met vooraf bepaalde antwoordcategorieën. Enkel het geboortjaar moest worden ingegeven in een open invulveld. Om de datakwaliteit te optimaliseren werd een bogus item opgenomen in de vragenlijst (“Antwoord op deze vraag ‘Helemaal niet akkoord’”). Respondenten die omwille van een gebrek aan interesse, de lengte en complexiteit van de vragenlijst of storende omgevingsfactoren inaccurate antwoorden gaven vielen hierbij door de mand en werden achteraf uit de dataset verwijderd. Alle data werden verwerkt in het statistische programma “IBM SPSS Statistics 20”

Resultaten

Van de 460 respondenten gaven er 136 (30%) aan dat ze in het afgelopen jaar nooit naar pornografie hadden gekeken, 97 (21%) zeiden dat ze het een paar keer in het afgelopen jaar hadden gedaan, 64 (14%) gaven aan dat ze een paar keer in de afgelopen maand hadden gekeken, 34 (7 %) zeiden dat ze het eenmaal per week deden, 93 (20%) zeiden het 2-4 keer per week te doen en 36 (8%) gaven aan vaker dan 4 keer per week naar pornografie te kijken.

Correlatieanalyse

Allereerst werden de vijf hypothesen getest door middel van bivariate correlatieanalyses, die aan de hand van Pearson correlaties nagingen of er een significante samenhang bestond tussen pornografiefrequentie en de afhankelijke variabelen MSD, WLF, LOJF, TR en NMS. Deze analyses toonde aan dat pornografiefrequentie significant positief correleerde met MSD

($r=0.274$, $p=0.000<0.05$), WLF ($r=0.277$, $p=0.000<0.05$), LOJF ($r=0.224$, $p=0.000$) en TR ($r=0.325$, $p=0.000<0.05$) en significant negatief correleerde met NMS ($r=-0.297$, $p=0.000<0.05$). Deze correlaties konden echter ook te wijten zijn aan tussenliggende variabelen waarvoor de bivariate correlatieanalyses niet controleerden.

Regressieanalyse

De meervoudige hiërarchische regressies toonden aan wat de unieke verklarende kracht was van elke variabele in de afhankelijke variabelen, gecontroleerd voor de andere (controle)variabelen. De variabelen werden opgedeeld in logisch samenhangende blokken, beginnende met de variabelen waarvan de grootste verklarende kracht werd verwacht, en eindigend met de variabelen wiens verklarende kracht het strengst werd beoordeeld. Per afhankelijke variabele werden 3 regressies uitgevoerd. In regressie 1, 2 en 3 bestond blok 1 uit de persoonlijke kenmerken van de respondent (geslacht, leeftijd, agreeableness) en blok 2 uit diens overtuigingen (geloof in man- en vrouwstereotypen). Het verschil zat in blok 3: die bestond in regressie 1 uit pornografiefrequentie, in regressie 2 uit pornografie agressie en in regressie 3 uit pornografie victim arousal.

Men Should Dominate (MSD)

Geslacht, leeftijd en agreeableness verklaarden 14.9% van de totale variantie in MSD (Regressie 1: R^2 Change=0.149, F change (3,456)=26.665, $p=0.000<0.05$; Regressie 2: R^2 Change=0.149, F Change (3,320)=18.712, $p=0.000<0.05$; Regressie 3: R^2 Change=0.149, F Change (3,157)=9.181, $p=0.000<0.05$). Daarbovenop verklaarden manstereotypen en vrouwstereotypen 21.4% (regressie 1: R^2 Change=0.214, F Change (2, 454)=76.472, $p=0.000<0.05$; regressie 2: R^2 Change=0.214, F Change (2,318)=53.564, $p=0.000<0.05$; regressie 3: R^2 Change=0.214, F Change (2,155)=26.108, $p=0.000<0.05$). Daarbovenop voegde pornografiefrequentie geen significant verklarende kracht toe in regressie 1 (R^2 Change=0.005, F Change (1, 453)=3.310,

$p=0.70>0.05$), voegde pornografie agressie geen significant verklarende kracht toe in regressie 2 (R^2 change=0.003, F Change (1,317)=1.252, $p=0.264>0.05$), en voegde pornografie victim arousal geen significant verklarende kracht toe in regressie 3 (R^2 change=0.004, F Change (1,154)=0.911, $p=0.341>0.05$).

Regressie 1: Geslacht ($\beta=-0.125$, $t = -2.421$, $p=0.016<0.05$), leeftijd ($\beta=-0.076$, $t=-1.973$, $p=0.049<0.05$) en agreeableness ($\beta=-0.128$, $t=-3.281$, $p=0.001<0.05$) hadden een significant negatieve samenhang met MSD. Geloof in manstereotypen ($\beta=0.255$, $t=5.261$, $p=0.000<0.05$) en vrouwstereotypen ($\beta=0.278$, $t=5.799$, $p=0.000<0.05$) hadden een significant positieve samenhang met MSD. Pornografiefrequentie had geen significante samenhang met MSD ($\beta=0.094$, $t=1.819$, $p=0.070>0.05$).

Regressie 2: Geslacht ($\beta=-0.186$, $t=-4.039$, $p=0.000<0.05$) en agreeableness ($\beta=-0.124$, $t=-2.606$, $p=0.010<0.05$) hadden een significant negatieve samenhang met MSD. Geloof in manstereotypen ($\beta=0.250$, $t=4.304$, $p=0.000<0.05$) en vrouwstereotypen ($\beta=0.278$, $t=4.843$, $p=0.000<0.05$) hadden een significant positieve samenhang met MSD. Leeftijd ($\beta=-0.083$, $t=-1.815$, $p=0.070>0.05$) en pornografie agressie ($\beta= 0.052$, $t=1.119$, $p=0.264>0.05$) hadden geen significante samenhang met MSD.

Regressie3: Geslacht ($\beta=-0.187$, $t=-2.836$, $p=0.005<0.05$) en agreeableness ($\beta=-0.133$, $t=-1.984$, $p=0.049<0.05$) hadden een significant negatieve samenhang met MSD. Geloof in manstereotypen ($\beta=0.251$, $t=3.010$, $p=0.003<0.05$) en vrouwstereotypen ($\beta=0.273$, $t=3.315$, $p=0.001<0.05$) hadden een significant positieve samenhang met MSD. Leeftijd ($\beta=-0.079$, $t=-1.208$, $p=0.229>0.05$) en pornografie victim arousal ($\beta=0.062$, $t=0.954$, $p=0.341>0.05$) hadden geen significante samenhang met MSD.

Samengevat: Vrouwen geloven minder in MSD dan mannen. Hoe hoger de agreeableness van een persoon, hoe lager diens geloof in MSD. Hoe meer stereotiepe opvattingen iemand aanhoudt over mannen en vrouwen, hoe hoger diens geloof in MSD. Leeftijd heeft

geen consistente relatie met geloof in MSD. Hoe vaak men pornografie kijkt, de agressiviteit van de pornografie en het genot van het afgebeelde slachtoffer hebben geen significante relatie met geloof in MSD.

Women Like Force (WLF)

Geslacht, leeftijd en agreeableness verklaarden 14.6% van de totale variantie in WLF (Regressie 1: R^2 Change=0.146, F change (3,456)=25,915, $p=0.000<0.05$; Regressie 2: R^2 Change=0.146, F change (3,320)=18.186, $p=0.000<0.05$; Regressie 3: R^2 Change=0.146, F change (3,157)=8.923, $p=0.000<0.05$). Daarbovenop verklaarden manstereotypen en vrouwstereotypen 15.3% (Regressie 1: R^2 Change=0.153, F Change (2, 454)=49.488, $p=0.000<0.05$; Regressie 2: R^2 Change=0.153, F Change (2, 318)=34.663, $p=0.000<0.05$; Regressie 3: R^2 Change=0.153, F Change (2, 155)=16.896, $p=0.000<0.05$). Daarbovenop verklaarde pornografiefrequentie 1.2% in regressie 1 (R^2 Change=0.012, F Change (1, 453)=8.095, $p=0.005<0.05$), voegde pornografie agressie nipt geen significante verklarende kracht toe in regressie 2 (R^2 Change=0.008, F Change (1, 317)=3.827, $p=0.051>0.05$) en voegde pornografie victim arousal geen significante verklarende kracht toe in regressie 3 (R^2 Change=0.004, F Change (1, 154)=0.940, $p=0.334>0.05$).

Regressie 1: Leeftijd ($\beta=-0.141$, $t=-3.520$, $p=0.000<0.05$) en agreeableness ($\beta=-0.136$, $t=-3.325$, $p=0.001<0.05$) hadden een significant negatieve samenhang met WLF. Geloof in manstereotypen ($\beta=0.219$, $t=4.336$, $p=0.000<0.05$), vrouwstereotypen ($\beta=0.230$, $t=4.587$, $p=0.000<0.05$) en pornografiefrequentie ($\beta=0.154$, $t=2.845$, $p=0.005<0.05$) hadden een significant positieve samenhang met WLF. Geslacht had geen significante samenhang met WLF ($\beta=-0.042$, $t=-0.784$, $p=0.434>0.05$).

Regressie 2: Geslacht ($\beta=-0.142$, $t=-2.939$, $p=0.004<0.05$), leeftijd ($\beta=-0.151$, $t=-3.186$, $p=0.002<0.05$) en agreeableness ($\beta=-0.127$, $t=-2.547$, $p=0.011<0.05$) hadden een significant negatieve samenhang

met WLF. Geloof in manstereotypen ($\beta=0.211$, $t=3.470$, $p=0.001<0.05$) en vrouwstereotypen ($\beta=0.229$, $t=3.823$, $p=0.000<0.05$) hadden een significant positieve samenhang met WLF. Pornografie agressie had nipt geen significante samenhang met WLF ($\beta=0.095$, $t=1.956$, $p=0.051>0.05$).

Regressie3: Geslacht ($\beta= -0.144$, $t=-2.080$, $p=0.039<0.05$), leeftijd ($\beta=-0.150$, $t= -2.191$, $p=0.030<0.05$) en agreeableness ($\beta=-0.144$, $t= -2.052$, $p=0.042<0.05$) hadden een significant negatieve samenhang met WLF. Geloof in manstereotypen ($\beta=0.215$, $t=2.459$, $p=0.015<0.05$) en vrouwstereotypen ($\beta=0.225$, $t=2.604$, $p=0.010<0.05$) hadden een significant positieve samenhang met WLF. Pornografie victim arousal ($\beta= 0.067$, $t=0.970$, $p= 0.334>0.05$) had geen significante samenhang met WLF.

Samengevat: Oudere deelnemers geloven minder in WLF dan jongere deelnemers. Hoe hoger de agreeableness van een persoon, hoe lager diens geloof in WLF. Hoe meer stereotiepe opvattingen iemand aanhoudt over mannen en vrouwen, hoe hoger diens geloof in WLF. Hoe vaker een persoon pornografie bekijkt, hoe hoger diens geloof in WLF. Geslacht heeft geen consistente relatie met geloof in WLF. De agressiviteit van de pornografie en het genot van het afgebeelde slachtoffer hebben geen significante relatie met geloof in WLF.

Leading On Justifies Force (LOJF)

Geslacht, leeftijd en agreeableness verklaarden 13.3% van de totale variantie in LOJF (Regressie 1: R^2 Change=0.133, F change (3,456)=23.265, $p=0.000<0.05$; Regressie 2: R^2 Change=0.133, F change (3,320)=16.327, $p=0.000<0.05$; Regressie 3: R^2 Change=0.133, F change (3,157)=8.010, $p=0.000<0.05$). Daarbovenop verklaarden manstereotypen en vrouwstereotypen 10.9% (Regressie 1: R^2 Change=0.109, F Change (2, 454)=32.569, $p=0.000<0.05$; Regressie 2: R^2 Change=0.109, F Change (2, 318)=22.812, $p=0.000<0.05$; Regressie 3: R^2 Change=0.109, F Change (2, 155)=11.119, $p=0.000<0.05$). Daarbovenop voegde pornografiefrequentie geen significant verklarende kracht toe in

regressie 1 (R^2 Change=0.000, F Change (1, 453)=0.214, $p=0.644>0.05$), verklaarde pornografie agressie 1% in regressie 2 (R^2 Change=0.010, F Change (1, 317)=4.148, $p=0.043<0.05$) en voegde pornografie victim arousal geen significant verklarende kracht toe in regressie 3 (R^2 Change=0.005, F Change (1, 154)=1.090, $p=0.298>0.05$).

Regressie 1: Geslacht ($\beta=-0.202$, $t=-3.575$, $p=0.000<0.05$) en agreeableness ($\beta=-0.167$, $t=-3.897$, $p=0.000<0.05$) hadden een significant negatieve samenhang met LOJF. Geloof in vrouwstereotypen ($\beta=0.279$, $t=5.313$, $p=0.000<0.05$) had een significant positieve samenhang met LOJF. Leeftijd ($\beta=0.040$, $t=0.946$, $p=0.344>0.05$), manstereotypen ($\beta=0.088$, $t=1.658$, $p=0.098>0.05$) en pornografiefrequentie ($\beta=0.026$, $t=0.463$, $p=0.644>0.05$) hadden geen significante samenhang met LOJF.

Regressie 2: Geslacht ($\beta=-0.216$, $t=-4.319$, $p=0.000<0.05$) en agreeableness ($\beta=-0.148$, $t=-2.857$, $p=0.005<0.05$) hadden een significant negatieve samenhang met LOJF. Geloof in vrouwstereotypen ($\beta=0.277$, $t=4.439$, $p=0.000<0.05$) en pornografie agressie ($\beta=0.103$, $t=2.037$, $p=0.043<0.05$) hadden een significant positieve samenhang met LOJF. Leeftijd ($\beta=0.044$, $t=0.889$, $p=0.375>0.05$) en manstereotypen ($\beta=0.079$, $t=1.245$, $p=0.214>0.05$) hadden geen significante samenhang met LOJF.

Regressie 3: Geslacht ($\beta=-0.221$, $t=-3.065$, $p=0.003<0.05$) en agreeableness ($\beta=-0.171$, $t=-2.343$, $p=0.020<0.05$) hadden een significant negatieve samenhang met LOJF. Geloof in vrouwstereotypen ($\beta=0.286$, $t=3.180$, $p=0.002<0.05$) had een significant positieve samenhang met LOJF. Leeftijd ($\beta=0.028$, $t=0.396$, $p=0.692>0.05$), manstereotypen ($\beta=0.093$, $t=1.027$, $p=0.306>0.05$) en pornografie victim arousal ($\beta=-0.075$, $t=-1.044$, $p=0.298>0.05$) hadden geen significante samenhang met LOJF.

Samengevat: Vrouwen geloven minder in LOJF dan mannen. Hoe hoger de agreeableness van een persoon, hoe lager diens geloof in LOJF. Hoe meer stereotiepe opvattingen iemand aanhoudt over vrouwen, hoe hoger diens geloof in LOJF. Hoe vaker een persoon

pornografie bekijkt en hoe agressiever de pornografie is, hoe hoger diens geloof in LOJF. Leeftijd, geloof in manstereotypen en het genot van het afgebeelde slachtoffer hebben geen significante relatie met geloof in LOJF.

Token Refusal (TR)

Geslacht, leeftijd en agreeableness verklaarden 14.8% van de totale variantie in TR (Regressie 1: R^2 Change=0.148, F change (3,456)=26.436, $p=0.000<0.05$; Regressie 2: R^2 Change=0.148, F change (3,320)=18.552, $p=0.000<0.05$; Regressie 3: R^2 Change=0.148, F change (3,157)=9.102, $p=0.000<0.05$). Daarbovenop verklaarden manstereotypen en vrouwstereotypen 15% (Regressie 1: R^2 Change=0.150, F Change (2, 454)=48.552, $p=0.000<0.05$; Regressie 2: R^2 Change=0.150, F Change (2, 318)=34.008, $p=0.000<0.05$; Regressie 3: R^2 Change=0.150, F Change (2, 155)=16.576, $p=0.000<0.05$). Daarbovenop verklaarde pornografiefrequentie 1.1% in regressie 1 (R^2 Change=0.011, F Change (1, 453)=6.904, $p=0.009<0.05$), verklaarde pornografie agressie 1.6% in regressie 2 (R^2 Change=0.016, F Change (1, 317)=7.270, $p=0.007<0.05$), en voegde pornografie victim arousal geen significant verklarende kracht toe in regressie 3 (R^2 Change=0.000, F Change (1, 154)=0.015, $p=0.903>0.05$).

Regressie 1: Geslacht ($\beta=-0.182$, $t=-3.367$, $p=0.001<0.05$) en agreeableness ($\beta=-0.087$, $t=-2.115$, $p=0.035<0.05$) hadden een significant negatieve samenhang met TR. Geloof in manstereotypen ($\beta=0.165$, $t=3.254$, $p=0.001<0.05$), vrouwstereotypen ($\beta=0.276$, $t=5.503$, $p=0.000<0.05$) en pornografiefrequentie ($\beta=0.142$, $t=2.628$, $p=0.009<0.05$) hadden een significant positieve samenhang met TR. Leeftijd ($\beta=0.037$, $t=0.929$, $p=0.353>0.05$) had geen significante samenhang met TR.

Regressie 2: Geslacht ($\beta=-0.272$, $t=-5.681$, $p=0.000<0.05$) had een significant negatieve samenhang met TR. Geloof in manstereotypen ($\beta=0.153$, $t=2.534$, $p=0.012<0.05$), vrouwstereotypen ($\beta=0.275$, $t=4.601$, $p=0.000<0.05$) en pornografie agressie ($\beta=0.131$, $t=2.696$, $p=0.007<0.05$) hadden een significant positieve samenhang met TR.

Leeftijd ($\beta=0.030$, $t=0.642$, $p=0.521>0.05$) en agreeableness ($\beta=-0.070$, $t=-1.404$, $p=0.161>0.05$) hadden geen significante samenhang met TR.

Regressie3: Geslacht ($\beta=-0.277$, $t= -3.981$, $p=0.000<0.05$) had een significant negatieve samenhang met TR. Geloof in vrouwstereotypen ($\beta=0.277$, $t= 3.189$, $p=0.002<0.05$) had een significant positieve samenhang met TR. Leeftijd ($\beta=0.022$, $t=0.323$, $p=0.747>0.05$), agreeableness ($\beta=-0.096$, $t=-1.360$, $p=0.176>0.05$), manstereotypen ($\beta=0.165$, $t= 1.877$, $p=0.062>0.05$) en pornografie victim arousal ($\beta=0.008$, $t=0.122$, $p=0.903>0.05$) hadden geen significante samenhang met TR.

Samengevat: Vrouwen geloven minder in TR dan mannen. Hoe meer stereotiepe opvattingen iemand aanhoudt over vrouwen, hoe hoger diens geloof in TR. Hoe vaker een persoon pornografie bekijkt en hoe agressiever de pornografie is, hoe hoger diens geloof in TR. Agreeableness en geloof in manstereotypen hebben geen consistente relatie met geloof in TR. Leeftijd en het genot van het afgebeelde slachtoffer hebben geen significante relatie met geloof in TR.

No Means Stop (NMS)

Geslacht, leeftijd en agreeableness verklaarden 11.4% van de totale variantie in NMS (Regressie 1: R^2 Change=0.114, F change (3,456)=19.599, $p=0.000<0.05$; Regressie 2: R^2 Change=0.114, F change (3,320)=13.754, $p=0.000<0.05$; Regressie 3: R^2 Change=0.114, F change (3,157)=6.748, $p=0.000<0.05$). Daarbovenop verklaarden manstereotypen en vrouwstereotypen 6.7% (Regressie 1: R^2 Change=0.067, F Change (2, 454)=18.625, $p=0.000<0.05$; Regressie 2: R^2 Change=0.067, F Change (2, 318)=13.045, $p=0.000<0.05$; Regressie 3: R^2 Change=0.067, F Change (2, 155)=6.359, $p=0.002<0.05$). Daarbovenop verklaarde pornografiefrequentie 1.8% in regressie 1 (R^2 Change=0.018, F Change (1, 453)=10.191, $p=0.002<0.05$), verklaarde pornografie agressie 1.8% in regressie 2 (R^2 Change=0.018, F Change (1, 317)=7.216, $p=0.008<0.05$) en voegde pornografie victim arousal

geen significant verklarende kracht toe in regressie 3 (R^2 Change=0.008, F Change (1, 154)=1.516, $p=0.220>0.05$).

Regressie 1: Agreeableness ($\beta=0.130$, $t= 2.950$, $p=0.003<0.05$) had een significant positieve samenhang met NMS. Geloof in vrouwstereotypen ($\beta=-0.188$, $t=-3.486$, $p=0.001<0.05$) en pornografiefrequentie ($\beta=-0.186$, $t=-3.192$, $p=0.002<0.05$) hadden een significant negatieve samenhang met NMS. Geslacht ($\beta=0.076$, $t=1.298$, $p=0.195>0.05$), leeftijd ($\beta=0.052$, $t=1.195$, $p=0.233>0.05$) en manstereotypen ($\beta=-0.105$, $t=-1.920$, $p=0.056>0.05$) hadden geen significante samenhang met NMS.

Regressie 2: Geslacht ($\beta=0.195$, $t=3.760$, $p=0.000<0.05$) en agreeableness ($\beta=0.114$, $t=2.127$, $p=0.034<0.05$) hadden significant positieve samenhang met NMS. Geloof in vrouwstereotypen ($\beta= -0.187$, $t=-2.903$, $p=0.004<0.05$) en pornografie agressie ($\beta=-0.140$, $t=-2.686$, $p=0.008<0.05$) hadden een significant negatieve samenhang met NMS. Leeftijd ($\beta=0.063$, $t=1.225$, $p=0.221>0.05$) en manstereotypen ($\beta=-0.092$, $t=-1.411$, $p=0.159>0.05$) hadden geen significante samenhang met NMS.

Regressie3: Geslacht ($\beta=0.199$, $t=2.657$, $p=0.009<0.05$) had een significant positieve samenhang met NMS. Leeftijd ($\beta=0.062$, $t=0.837$, $p=0.404>0.05$), agreeableness ($\beta=0.140$, $t=1.843$, $p=0.067>0.05$), manstereotypen ($\beta=-0.099$, $t=-1.046$, $p=0.297>0.05$), vrouwstereotypen ($\beta=-0.182$, $t=-1.950$, $p=0.053>0.05$) en pornografie victim arousal ($\beta=-0.091$, $t=-1.231$, $p=0.220>0.05$) hadden geen significante samenhang met NMS.

Samengevat: Hoe vaker een persoon pornografie bekijkt en hoe agressiever de pornografie is, hoe lager diens geloof in NMS. Geslacht, agreeableness en geloof in vrouwstereotypen hebben geen consistente relatie met geloof in NMS. Leeftijd, geloof in manstereotypen en het genot van het afgebeelde slachtoffer hebben geen significante relatie met geloof in NMS.

Moderatoren

Op basis van de literatuurstudie werd nagegaan of geslacht, agreeableness, man- en vrouwstereotypen, pornografie agressie en pornografie victim arousal een modererende rol speelden in de relatie tussen pornografiefrequentie en de afhankelijke variabelen, door de kracht of richting van deze relatie te beïnvloeden. Via *Hayes' Process Macro* (Model 1) werd nagegaan of de interactieterm tussen pornografiefrequentie en de desbetreffende variabele verklarende kracht toevoegde aan het model. Indien dit het geval was, is er sprake van moderatie.

Men Should Dominate (MSD)

Agreeableness, manstereotypen, vrouwstereotypen en pornografie agressie waren significante moderatoren in de relatie tussen pornografiefrequentie en MSD. De interactietermen pornografiefrequentie*agreeableness (R^2 Change=0.0200, $F(1, 456)=8.4409$, $p=0.0038<0.05$), pornografiefrequentie*manstereotypen (R^2 Change=0.0134, $F(1, 456)=6.0462$, $p=0.0143<0.05$), pornografiefrequentie*vrouwstereotypen (R^2 Change=0.0251, $F(1, 456)=10.2622$, $p=0.0015<0.05$) en pornografiefrequentie*pornografie agressie (R^2 Change=0.0303, $F(1, 320)=10.2728$, $p=0.0015<0.05$) verklaarden elk apart extra variantie in MSD indien ze werden toegevoegd aan het model.

Geslacht en pornografie victim arousal waren geen significante moderatoren. De interactietermen pornografiefrequentie*geslacht (R^2 Change= 0.0050, $F(1,456)=2.7413$, $p=0.0985>0.05$) en pornografiefrequentie*pornografie victim arousal (R^2 Change=0.0001, $F(1,157)=0.0209$, $p=0.8853>0.05$) konden apart geen extra variantie in MSD verklaren.

Women Like Force (WLF)

Vrouwstereotypen en pornografie agressie waren significante moderatoren in de relatie tussen pornografiefrequentie en WLF. De interactietermen pornografiefrequentie*vrouwstereotypen (R^2

Change=0.0143, $F(1, 456)=8.6020$, $p=0.0035<0.05$) en pornografiefrequentie*pornografie agressie (R^2 Change=0.0146, $F(1, 320)=4.3789$, $p=0.0372<0.05$) verklaarden elk apart extra variantie in WLF indien ze werden toegevoegd aan het model.

Geslacht, agreeableness, manstereotypen en pornografie victim arousal waren geen significante moderatoren. De interactietermen pornografiefrequentie*geslacht (R^2 Change= 0.0024, $F(1,456)=1.0367$, $p=0.3091>0.05$), pornografiefrequentie*agreeableness (R^2 Change=0.0064, $F(1, 456)=2.7937$, $p=0.0953>0.05$), pornografiefrequentie*manstereotypen (R^2 Change=0.0044, $F(1, 456)=2.0298$, $p=0.1549>0.05$) en pornografiefrequentie*pornografie victim arousal (R^2 Change=0.0146, $F(1,157)=2.4484$, $p=0.1197>0.05$) konden apart geen extra variantie in MSD verklaren.

Leading On Justifies Force (LOJF)

Agreeableness, manstereotypen, vrouwstereotypen en pornografie agressie waren significante moderatoren in de relatie tussen pornografiefrequentie en LOJF. De interactietermen pornografiefrequentie*agreeableness (R^2 Change=0.0530, $F(1, 456)=19.7791$, $p=0.0038<0.05$), pornografiefrequentie*manstereotypen (R^2 Change=0.0456, $F(1, 456)=19.3556$, $p=0.0000<0.05$), pornografiefrequentie*vrouwstereotypen (R^2 Change=0.0377, $F(1, 456)=14.0632$, $p=0.0002<0.05$) en pornografiefrequentie*pornografie agressie (R^2 Change=0.0296, $F(1, 320)=7.3634$, $p=0.0070<0.05$) verklaarden elk apart extra variantie in LOJF indien ze werden toegevoegd aan het model.

Geslacht en pornografie victim arousal waren geen significante moderatoren. De interactietermen pornografiefrequentie*geslacht (R^2 Change= 0.0026, $F(1,456)=1.3036$, $p=0.2542>0.05$) en pornografiefrequentie*pornografie victim arousal (R^2 Change=0.0012, $F(1,157)=0.1800$, $p=0.6719>0.05$) konden apart geen extra variantie in LOJF verklaren.

Token Refusal (TR)

Agreeableness, manstereotypen, vrouwstereotypen en pornografie agressie waren significante moderatoren in de relatie tussen pornografiefrequentie en TR. De interactietermen pornografiefrequentie*agreeableness (R^2 Change=0.0478, $F(1, 456)=23.7866$, $p=0.0000<0.05$), pornografiefrequentie*manstereotypen (R^2 Change=0.0190, $F(1, 456)=9.3411$, $p=0.0024<0.05$), pornografiefrequentie*vrouwstereotypen (R^2 Change=0.0230, $F(1, 456)=15.1731$, $p=0.0001<0.05$) en pornografiefrequentie*pornografie agressie (R^2 Change=0.0221, $F(1, 320)=6.5922$, $p=0.0107<0.05$) verklaarden elk apart extra variantie in TR indien ze werden toegevoegd aan het model.

Geslacht en pornografie victim arousal waren geen significante moderatoren. De interactietermen pornografiefrequentie*geslacht (R^2 Change= 0.0064, $F(1,456)=3.3685$, $p=0.0671>0.05$) en pornografiefrequentie*pornografie victim arousal (R^2 Change= 0.0020, $F(1,157)=0.3579$, $p=0.5506>0.05$) konden apart geen extra variantie in TR verklaren.

No Means Stop (NMS)

Agreeableness, manstereotypen, vrouwstereotypen en pornografie agressie waren significante moderatoren in de relatie tussen pornografiefrequentie en NMS. De interactietermen pornografiefrequentie*agreeableness (R^2 Change=0.0332, $F(1, 456)=21.2834$, $p=0.0000<0.05$), pornografiefrequentie*manstereotypen (R^2 Change=0.0509, $F(1, 456)=25.1701$, $p=0.0000<0.05$), pornografiefrequentie*vrouwstereotypen (R^2 Change=0.0469, $F(1, 456)=16.1834$, $p=0.0001<0.05$) en pornografiefrequentie*pornografie agressie (R^2 Change=0.0259, $F(1, 320)=12.5636$, $p=0.0005<0.05$) verklaarden elk apart extra variantie in NMS indien ze werden toegevoegd aan het model.

Geslacht en pornografie victim arousal waren geen significante moderatoren. De interactietermen pornografiefrequentie*geslacht (R^2 Change= 0.0038, $F(1,456)=2.4291$, $p=0.1198>0.05$) en

pornografiefrequentie*pornografie victim arousal (R^2 Change= 0.0081, $F(1,157)=2.4487$, $p=0.1196>0.05$) konden apart geen extra variantie in NMS verklaren.

Conditionele associaties

Vervolgens werd nagegaan welke relatie pornografiefrequentie had met de afhankelijke variabelen bij 3 verschillende waarden van de significante moderatoren: laag (gemiddelde waarde - 1 standaarddeviatie), gemiddeld (gemiddelde waarde) en hoog (gemiddelde waarde + 1 standaarddeviatie).

Men Should Dominate (MSD)

Pornografiefrequentie had een significant positieve samenhang met MSD bij lage en gemiddelde agreeableness, gemiddelde en hoge manstereotypen, gemiddelde en hoge vrouwstereotypen en gemiddelde en hoge pornografie agressie. De samenhang was sterker bij lage ($\beta=0.5144$, $t=4.9883$, $p=0.000<0.05$) dan bij gemiddelde agreeableness ($\beta=0.3185$, $t=4.7147$, $p=0.000<0.05$), sterker bij hoge ($\beta=0.4177$, $t=4.1929$, $p=0.0000<0.05$) dan bij gemiddelde manstereotypen ($\beta=0.2579$, $t=4.4368$, $p=0.0000<0.05$), sterker bij hoge ($\beta=0.5320$, $t=5.8052$, $p=0.0000<0.05$) dan bij gemiddelde vrouwstereotypen ($\beta=0.3172$, $t=5.3348$, $p=0.0000<0.05$) en sterker bij hoge ($\beta=0.8470$, $t=5.4983$, $p=0.0000<0.05$) dan bij gemiddelde pornografie agressie ($\beta=0.5122$, $t=5.1202$, $p=0.0000<0.05$). Bij hoge agreeableness ($\beta=0.1226$, $t=1.4082$, $p=0.1598>0.05$), lage manstereotypen ($\beta=0.0981$, $t=1.3505$, $p=0.1775>0.05$), lage vrouwstereotypen ($\beta=0.1025$, $t=1.1711$, $p=0.2422>0.05$) en lage pornografie agressie ($\beta=0.2096$, $t=1.6376$, $p=0.1025>0.05$) hing de pornografiefrequentie niet significant samen met MSD.

Women Like Force (WLF)

Pornografiefrequentie had een significant positieve samenhang met WLF bij gemiddelde en hoge vrouwstereotypen en gemiddelde en

hoge pornografie agressie. De samenhang was sterker bij hoge ($\beta=0.5193$, $t=6.7675$, $p=0.0000<0.05$) dan bij gemiddelde vrouwstereotypen ($\beta=0.3493$, $t=5.5761$, $p=0.0000<0.05$) en sterker bij hoge ($\beta=0.5310$, $t=3.1604$, $p=0.0017<0.05$) dan bij gemiddelde pornografie agressie ($\beta=0.2962$, $t=2.7862$, $p=0.0057<0.05$). Bij lage vrouwstereotypen ($\beta=0.1792$, $t=1.9236$, $p=0.0550>0.05$) en lage pornografie agressie ($\beta=0.0838$, $t=0.6306$, $p=0.5288>0.05$) hing pornografiefrequentie niet significant samen met WLF.

Leading On Justifies Force (LOJF)

Pornografiefrequentie had een significant positieve samenhang met LOJF bij lage en gemiddelde agreeableness, gemiddelde en hoge manstereotypen, gemiddelde en hoge vrouwstereotypen en gemiddelde en hoge pornografie agressie. De samenhang was sterker bij lage ($\beta=0.4441$, $t=5.5575$, $p=0.0000<0.05$) dan bij gemiddelde agreeableness ($\beta=0.1900$, $t=3.6119$, $p=0.0003<0.05$), sterker bij hoge ($\beta=0.3980$, $t=4.9222$, $p=0.0000<0.05$) dan bij gemiddelde manstereotypen ($\beta=0.1630$, $t=3.2581$, $p=0.0012<0.05$), sterker bij hoge ($\beta=0.4104$, $t=5.0252$, $p=0.0000<0.05$) dan bij gemiddelde vrouwstereotypen ($\beta=0.2008$, $t=3.9607$, $p=0.0001<0.05$) en sterker bij hoge ($\beta=0.5966$, $t=4.1280$, $p=0.0000<0.05$) dan bij gemiddelde pornografie agressie ($\beta=0.3283$, $t=3.9575$, $p=0.0001<0.05$). Bij hoge agreeableness ($\beta=-0.0641$, $t=-0.8503$, $p=0.3956>0.05$), lage manstereotypen ($\beta=-0.0719$, $t=-1.1134$, $p=0.2661>0.05$), lage vrouwstereotypen ($\beta=-0.0088$, $t=-0.1284$, $p=0.8979>0.05$) en lage pornografie agressie ($\beta=0.0858$, $t=0.8161$, $p=0.4150>0.05$) hing pornografiefrequentie niet significant samen met LOJF.

Token Refusal (TR)

Pornografiefrequentie had een significant positieve samenhang met TR bij lage en gemiddelde agreeableness, lage, gemiddelde en hoge manstereotypen, lage, gemiddelde en hoge vrouwstereotypen en lage, gemiddelde en hoge pornografie agressie. De samenhang was sterker bij lage ($\beta=0.6376$, $t=8.2041$, $p=0.0000<0.05$) dan bij gemiddelde agreeableness ($\beta=0.3630$, $t=6.0259$, $p=0.0000<0.05$), sterker bij hoge ($\beta=0.4897$, $t=5.8576$, $p=0.0000<0.05$) dan bij gemiddelde

manstereotypen ($\beta=0.3168$, $t=6.1040$, $p=0.0000<0.05$) en sterker bij gemiddelde dan bij lage manstereotypen ($\beta=0.1440$, $t=2.0785$, $p=0.0382<0.05$), sterker bij hoge ($\beta=0.5480$, $t=7.8288$, $p=0.0000<0.05$) dan bij gemiddelde vrouwstereotypen ($\beta=0.3615$, $t=6.8064$, $p=0.0000<0.05$) en sterker bij gemiddelde dan bij lage vrouwstereotypen ($\beta=0.1750$, $t=2.3984$, $p=0.0169<0.05$), sterker bij hoge ($\beta=0.7888$, $t=5.3256$, $p=0.0000<0.05$) dan bij gemiddelde pornografie agressie ($\beta=0.5344$, $t=5.9896$, $p=0.0000<0.05$) en sterker bij gemiddelde dan bij lage pornografie agressie ($\beta=0.3044$, $t=2.7537$, $p=0.0062<0.05$). Bij hoge agreeableness ($\beta=0.0884$, $t=1.0173$, $p=0.3095>0.05$) hing pornografiefrequentie niet significant samen met TR.

No Means Stop (NMS)

Pornografiefrequentie had een significant negatieve samenhang met NMS bij lage en gemiddelde agreeableness, gemiddelde en hoge manstereotypen, gemiddelde en hoge vrouwstereotypen en lage, gemiddelde en hoge pornografie agressie. De samenhang was sterker bij lage ($\beta=-0.2481$, $t=-6.9672$, $p=0.0000<0.05$) dan bij gemiddelde agreeableness ($\beta=-0.1455$, $t=-5.1801$, $p=0.0000<0.05$), sterker bij hoge ($\beta=-0.2566$, $t=-6.4580$, $p=0.0000<0.05$) dan bij gemiddelde manstereotypen ($\beta=-0.1300$, $t=-5.0069$, $p=0.0000<0.05$), sterker bij hoge ($\beta=-0.2671$, $t=-6.0606$, $p=0.0000<0.05$) dan bij gemiddelde vrouwstereotypen ($\beta=-0.1479$, $t=-5.6626$, $p=0.0000<0.05$), en sterker bij hoge ($\beta=-0.3442$, $t=-5.7961$, $p=0.0000<0.05$) dan bij gemiddelde pornografie agressie ($\beta=-0.2111$, $t=-5.4504$, $p=0.0000<0.05$) en sterker bij gemiddelde dan bij lage pornografie agressie ($\beta=-0.0906$, $t=-1.9796$, $p=0.0486<0.05$). Bij hoge agreeableness ($\beta=-0.0429$, $t=-1.1907$, $p=0.2344>0.05$), lage manstereotypen ($\beta=-0.0034$, $t=-0.1039$, $p=0.9173>0.05$) en lage vrouwstereotypen ($\beta=-0.0286$, $t=-0.8327$, $p=0.4054>0.05$) hing de pornografiefrequentie niet significant samen met NMS.

Mediatoren

Uit de literatuurstudie bleek dat geloof in manstereotypen en vrouwstereotypen mediators kunnen zijn tussen het gebruik van pornografie en seksueel agressieve opvattingen. Pornografiegebruik kan samenhangen met stereotiepe opvattingen over geslachtsrollen (Lacombe, 1994), die op hun beurt kunnen correleren met een hogere aanvaarding van seksueel geweld (Anderson et al., 1997).

Via *Hayes' Process Macro* (Model 4) werd nagegaan of er sprake was van mediatie, namelijk of er een significante indirecte relatie was tussen pornografiefrequentie en de afhankelijke variabelen via man- of vrouwstereotypen.

Manstereotypen was een significante mediator in de relatie tussen pornografiefrequentie en MSD, WLF, LOJF, TR en NMS. Via manstereotypen was er een significant positieve indirecte samenhang tussen pornografiefrequentie en MSD ($\beta=0.1104$, bootstrapped BI= [0.0466, 0.1830], bevat geen 0), WLF ($\beta=0.0985$, bootstrapped BI= [0.0458, 0.1664], bevat geen 0), LOJF ($\beta=0.0580$, bootstrapped BI= [0.0216, 0.1048], bevat geen 0) en TR ($\beta=0.0789$, bootstrapped BI= [0.0347, 0.1323], bevat geen 0) en een significant negatieve indirecte samenhang tussen pornografiefrequentie en NMS ($\beta=-0.0244$, bootstrapped BI= [-0.0440, -0.0095], bevat geen 0).

Vrouwstereotypen was geen significante mediator in de relatie tussen pornografiefrequentie en MSD, WLF, LOJF, TR en NMS. Via vrouwstereotypen was er geen significante indirecte samenhang tussen pornografiefrequentie en MSD ($\beta=0.0538$, bootstrapped BI= [-0.0069, 0.1338], bevat 0), WLF ($\beta=0.0485$, bootstrapped BI= [-0.0040, 0.1152], bevat 0), LOJF ($\beta=0.0337$, bootstrapped BI= [-0.0056, 0.0825], bevat 0), TR ($\beta=0.0412$, bootstrapped BI= [-0.0083, 0.0953], bevat 0) en NMS ($\beta=-0.0133$, bootstrapped BI= [-0.0356, 0.0010], bevat 0).

Discussie

In deze studie werd nagegaan of de frequentie waarmee Vlaamse jongvolwassenen pornografie bekijken samenhangt met hun geloof in de overtuigingen dat de man dominant hoort te zijn in seksuele situaties, dat vrouwen graag ruw behandeld worden tijdens seks, dat mannen seks mogen afdwingen van vrouwen die met hen flirten, dat vrouwen vaak wel seks willen ook al zeggen ze van niet, en dat vrouwen het recht hebben om op elk moment seks te weigeren. Gebaseerd op de literatuurstudie werd verondersteld dat hoe vaker men pornografie bekijkt, hoe meer men zou geloven in de eerste 4 “agressieve” opvattingen, en hoe minder men zou geloven in de laatste “niet-agressieve” opvatting. Slechts 30% van de respondenten had het voorbije jaar geen pornografie bekeken, de grote meerderheid gaf aan van wel.

Allereerst werd nagegaan welke unieke relatie de variabelen geslacht, leeftijd, agreeableness, geloof in man- en vrouwstereotypen, pornografiefrequentie, pornografie agressie en pornografie victim arousal hebben met de 5 seksuele overtuigingen van Vlaamse jongvolwassenen, gecontroleerd voor de verklarende kracht van de controlevariabelen die ervoor kwamen in het model. In ruime lijnen en mits kleine afwijkingen blijken mannen, mensen met een lagere agreeableness, meer stereotiepe opvattingen over mannen en vrouwen, een hogere pornografiefrequentie en een hoger gebruik van agressieve pornografie meer te geloven dat mannen seksueel dominant horen te zijn, dat vrouwen ervan genieten ruw behandeld te worden tijdens seks, dat het gerechtvaardigd is voor mannen om seks af te dwingen van een flirtende vrouw, en dat vrouwen die seks weigeren het niet echt menen, en minder te geloven dat vrouwen op elk moment het recht hebben om seks te weigeren. Deze hoofdeffecten bevestigen grotendeels de bestaande literatuur, die stelde dat mannen meer seksueel agressieve attitudes aanhouden dan vrouwen (Weisz & Earls, 1995), dat een lagere agreeableness gepaard gaat met meer narcisme en psychopathie, wat weer gepaard gaat met meer seksueel agressieve overtuigingen (Jonason, Li,

Webster, & Schmitt , 2009), dat mensen met een traditionelere ingesteldheid qua geslachtsrollen toleranter staan tegenover seksueel geweld (Anderson et al., 1997), en dat een frequentere blootstelling aan pornografie, en vooral aan agressieve pornografie, gepaard gaat met meer seksueel agressieve attitudes (Allen et al., 1995).

Leeftijd en pornografie victim arousal spelen niet de rol die de literatuurstudie hen toedichtte. Er werd verwacht dat oudere deelnemers (Anderson et al., 1997) en deelnemers die vaker agressieve pornografie bekijken waarin het slachtoffer geniet (Malamuth & Check, 1980) meer seksueel agressieve attitudes zouden aanhouden. De niet-significante hoofdeffecten zijn mogelijk te wijten aan de onderzoeksopzet. Ten eerste werd er gefocust op een specifieke leeftijdsgroep waarbinnen waarschijnlijk min of meer dezelfde opvattingen worden gedeeld, waardoor leeftijd over het algemeen geen significante samenhang vertoont met de seksuele opvattingen. Ten tweede werd de vraag die peilde naar pornografie victim arousal enkel beantwoord door de mensen die het afgelopen jaar agressieve pornografie hadden bekeken, zijnde een fractie van de volledige steekproef (161 van de 460 deelnemers). Dit kleine aantal respondenten maakt het moeilijk een significant resultaat te bekomen. Vervolgonderzoek dient na te gaan of deze bevindingen inderdaad aan de onderzoeksopzet liggen, door te werken met verschillende leeftijdsgroepen en een grotere steekproef van kijkers van agressieve pornografie.

De mediatieanalyse ging na of de samenhang tussen pornografiefrequentie en de 5 overtuigingen indirect verloopt via man- en vrouwstereotypen. Manstereotypen blijkt in elk van de 5 relaties een significante mediator te zijn, vrouwstereotypen niet. Dit komt slechts gedeeltelijk overeen met voorgaand onderzoek, waarin gesteld werd dat pornografie kan samenhangen met hokjesdenken over mannen én vrouwen (Lacombe, 1994), wat dan weer kan samenhangen met agressieve seksuele opvattingen (Anderson et al., 1997). Deze studie toont aan dat hoe vaker Vlaamse jongvolwassenen pornografie bekijken, hoe meer stereotiepe opvattingen ze aanhouden over mannen, maar niet over vrouwen. Dit is een belangrijke nuance op de bestaande literatuur. Voorgaand

onderzoek focuste vooral op de effecten van de manier waarop vrouwen worden afgebeeld in pornografie (bv. onderdanig, uitdagend, genietend van seksuele agressie,...). Aan de effecten van de afbeelding van mannen is weinig tot geen aandacht besteed. Dit onderzoek toont aan dat het ook belangrijk, zo niet belangrijker is om te kijken hoe de mannelijke acteurs zich gedragen. Toekomstig vervolgonderzoek dient dit nieuwe uitgangspunt te overwegen, en dient na te gaan of de manier waarop de man wordt afgebeeld in pornografie samenhangt met de opvattingen van kijkers omtrent relaties en seksualiteit.

Het feit dat pornografiefrequentie enkel een positieve relatie blijkt te hebben met geloof in manstereotypen, kan mogelijk ook verklaard worden door de inhoud van de pornografie. Misschien kiezen Vlaamse jongvolwassenen niet voor pornografie die duidelijke machtsverschillen bevat. Mogelijk worden beide partijen afgebeeld als seksueel agressief en assertief, en is er niet één partij die zich in een duidelijk ondergeschikte positie bevindt. Dit kan samenhangen met meer geloof in het mannelijke dominante stereotype, maar niet met meer geloof in het vrouwelijke onderdanige stereotype. Een vervolgstudie in de vorm van een inhoudsanalyse van de bekeken pornografie kan meer duidelijkheid bieden.

De niet-significante mediatie door vrouwstereotypen kan mogelijk ook te wijten zijn aan twee tegengestelde stromingen die elkaar neutraliseren: één die stelt dat pornografie samenhangt met meer seksisme en agressieve attitudes tegenover vrouwen, een andere die net het tegenovergestelde beweert. Deze laatste theorie van *benevolent sexism* (Garos, Beggan, Kluck, & Easton, 2004) stelt dat kijkers van pornografie meer overtuigd zijn van de kwetsbaarheid van vrouwen, waardoor ze hen meer willen beschermen en helpen. Dit kan zorgen dat men minder taken exclusief gaat toeschrijven aan vrouwen (Glick et al., 2000). Deze twee stromingen kunnen elkaar mogelijk opheffen, wat kan verklaren waarom vrouwstereotypen geen significante mediator is.

De moderatieanalyse testte welke variabelen de kracht of de richting van de relatie tussen pornografiefrequentie en de 5 seksuele overtuigingen beïnvloeden.

Agreeableness, manstereotypen, vrouwstereotypen en pornografie agressie blijken moderatoren te zijn die invloed hebben op de positieve relatie tussen pornografiefrequentie en de overtuigingen dat de man de dominante partij moet zijn in seksuele situaties, dat het gerechtvaardigd is voor een man om seks af te dwingen van een vrouw die met hem flirt, en dat vrouwen vaak aangeven niet bereid te zijn tot seksuele activiteiten terwijl ze het eigenlijk wel zijn, en op de negatieve relatie tussen pornografiefrequentie en de overtuiging dat mannen moeten stoppen als vrouwen nee zeggen. Geslacht en pornografie victim arousal modereren deze relatie niet.

De positieve relatie tussen pornografiefrequentie en de overtuiging dat vrouwen ervan genieten als mannen dwang gebruiken in seksuele situaties is onderhevig aan minder beïnvloedende factoren: enkel vrouwstereotypen en pornografie agressie blijken moderatoren te zijn in deze relatie. Geslacht, agreeableness, manstereotypen en pornografie victim arousal zijn dit niet.

Geslacht en pornografie victim arousal blijken in geen enkele relatie significante moderatoren te zijn: of men man of vrouw is of agressieve pornografie bekijkt waarin het slachtoffer wel of niet geniet lijkt geen invloed te hebben op de positieve relatie tussen pornografiefrequentie en de 4 agressieve overtuigingen en de negatieve relatie tussen pornografiefrequentie en de niet-agressieve overtuiging. Dit contrasteert met eerder onderzoek, waarin gesteld werd dat blootstelling aan pornografie bij vrouwen gepaard gaat met kleinere attitudeveranderingen dan bij mannen (Sanchez et al., 2012), en dat de sterkste samenhang tussen pornografiegebruik en seksueel agressieve opvattingen voorkomt bij agressieve pornografie waarin het slachtoffer geniet (Malamuth & Check, 1980).

De niet-significante invloed van pornografie victim arousal is hier mogelijk niet betrouwbaar, aangezien de subset van de steekproef die deze vraag beantwoordde misschien te klein is om significante

resultaten te bekomen. Een eerdere bevinding uit dit onderzoek kan echter ook een verklaring bieden: misschien is de manier waarop het vrouwelijke slachtoffer wordt afgebeeld minder belangrijk dan de manier waarop de mannelijke dader wordt voorgesteld? Misschien is victim arousal echt geen significante moderator, maar *agressor arousal* wel? Vervolgonderzoek dient deze alternatieve piste na te gaan, en dient te werken met een grotere steekproef van kijkers van agressieve pornografie.

De bevinding dat geslacht nergens een significante moderator is toont aan dat de samenhang tussen pornografiegebruik en seksuele overtuigingen niet enkel bij mannen voorkomt. De laatste decennia werkte onderzoek omtrent pornografie voornamelijk met mannelijke steekproeven (Allen, D'Alessio, & Brezgel, 1995; Allen, Emmers et al., 1995; Hald et al., 2010), aangezien pornografie destijds quasi uitsluitend door mannen werd gebruikt, en men ervan overtuigd was dat zij veel gevoeliger waren voor de invloed ervan dan vrouwen (Weisz & Earls, 1995). Tegenwoordig maakt pornografie echter ook bij vrouwen een opmars (te zien aan de opkomst en het succes van vrouwgerichte niches zoals *female friendly* pornografie, de seksuele fetishtonans “50 Shades of Grey”,...). De bevinding dat geslacht geen significante moderator is, toont aan dat mannen en vrouwen niet significant verschillen qua gevoeligheid voor de mogelijke invloeden van pornografie : vervolgonderzoek mag er niet meer van uitgaan dat pornografie enkel bij mannen samenhangt met veranderingen in attitudes en gedrag.

Eens de significante moderatoren in elke relatie gekend waren, werd nagegaan onder welke waarden ervan de 5 hypothesen konden worden bevestigd.

Hypothese 1, die stelde dat pornografiefrequentie een significant positieve samenhang heeft met de overtuiging dat mannen vrouwen seksueel horen te domineren, wordt bevestigd behalve bij mensen met hoge agreeableness, lage man- en vrouwstereotypen en lage pornografie agressie. De positieve samenhang is sterker naarmate een persoon zichzelf als minder agreeable beschouwt, meer gelooft

in stereotypen over mannen en vrouwen, en vaker agressieve pornografie bekijkt.

Hypothese 2, waarin vooropgesteld werd dat pornografiefrequentie een significant positieve samenhang heeft met de overtuiging dat vrouwen graag ruw behandeld worden in seksuele situaties, wordt ook bevestigd, behalve bij mensen met lage vrouwstereotypen en lage pornografie agressie. De positieve samenhang is sterker naarmate men meer geloof hecht aan vrouwstereotypen en meer naar agressieve pornografie kijkt.

Hypothese 3, die voorspelde dat pornografiefrequentie een significant positieve samenhang zou vertonen met de overtuiging dat het gerechtvaardigd is voor een man om seks af te dwingen van een vrouw die met hem flirt (ook al heeft ze geen bijbedoelingen), wordt bevestigd behalve bij mensen met hoge agreeableness, lage man- en vrouwstereotypen en lage pornografie agressie. De positieve samenhang is sterker naarmate de persoon minder agreeable is, meer gelooft in man- en vrouwstereotypen en meer agressieve pornografie bekijkt.

Hypothese 4, waarin een significant positieve samenhang tussen pornografiefrequentie en de overtuiging dat vrouwen die seks weigeren het niet echt menen werd vooropgesteld, wordt bevestigd behalve bij mensen met een hoge agreeableness. De positieve samenhang blijkt sterker naarmate de agreeableness van een persoon daalt, het geloof in man- en vrouwstereotypen stijgt, en het gebruik van agressieve pornografie toeneemt.

Hypothese 5, die stelde dat pornografiefrequentie een significant negatieve samenhang zou hebben met de overtuiging dat vrouwen ten allen tijde seks mogen weigeren, wordt bevestigd behalve bij mensen met hoge agreeableness en lage man- en vrouwstereotypen. De negatieve samenhang is sterker naarmate de agreeableness van een persoon lager is, het geloof in man- en vrouwstereotypen hoger is, en het gebruik van agressieve pornografie toeneemt.

De vijf hypothesen worden dus bevestigd, zij het onder bepaalde voorwaarden. In ruime lijnen en mits kleine afwijkingen kan worden gesteld dat de positieve relatie tussen pornografiefrequentie en de overtuiging dat mannen de seksueel dominante partij horen te zijn, dat vrouwen genieten van ruwe seks, dat mannen seks mogen afdwingen van flirtende vrouwen en dat vrouwen die seks weigeren het niet echt menen, en de negatieve relatie tussen pornografiefrequentie en de overtuiging dat vrouwen seks op elk moment mogen weigeren sterker is naarmate de agreeableness van een persoon afneemt, diens geloof in man- en vrouwstereotypen toeneemt en het gebruik van agressieve pornografie stijgt. Vaker pornografie bekijken gaat dus vooral gepaard met een hoger geloof in de 4 agressieve opvattingen en een lager geloof in de niet-agressieve opvatting bij mensen die minder aangenaam zijn, meer traditionele opvattingen aanhouden omtrent de rolverdeling binnen relaties, en frequentere gebruikers zijn van pornografie waarin dwang of geweld voorkomt. Een hoge agreeableness, een laag geloof in man- en vrouwstereotypen en een laag gebruik van agressieve pornografie lijken over het algemeen de voorspelde relaties te neutraliseren. Bij mensen die zichzelf als zeer aangenaam beschouwen, progressieve opvattingen aanhouden omtrent geslachtsrollen en weinig tot geen agressieve pornografie consumeren is de vooropgestelde samenhang klein tot onbestaande.

Deze bevindingen kunnen mogelijk verklaard worden via de sociale leertheorie (Wright & Funk, 2014). Deze theorie stelt dat kijkers gedragingen of overtuigingen zullen overnemen uit de media op twee voorwaarden. Ten eerste moeten de desbetreffende acties of opvattingen herhaaldelijk aanvaard of zelfs beloond worden in de media. Ten tweede moeten ze geloven dat gelijkaardige gedragingen of opvattingen in realiteit zullen gepaard gaan met dezelfde beloning of straffeloosheid (Bandura ,1977). In pornografie, en dan voornamelijk in de agressieve variant, wordt de man vaak als seksueel dominant voorgesteld, lijkt het vrouwelijke slachtoffer te genieten van ruwe seks, worden vrouwen afgebeeld als wulpse lustobjecten die omwille van hun uitdagende kledij of gedrag seksueel geweld uitlokken, geven vrouwen vaak toe aan seks na

minimaal aandringen van een man, en houdt de man er vaak geen rekening mee als de vrouw nee zegt. Deze gedragingen worden niet bestraft, en meestal zelfs beloond, aangezien ze worden voorgesteld als bevredigend voor beide partijen (Bridges et al., 2010). Mensen die vaker naar pornografie, en meer bepaald agressieve pornografie kijken, zien zulk gedrag dus herhaaldelijk beloond worden. Kijkers zullen deze afgebeelde gedragingen en opvattingen meer overnemen indien ze geloven dat ze in realiteit ook beloond of getolereerd zullen worden. Of ze dit al dan niet geloven kan afhangen van hun persoonlijkheid en overtuigingen. Mensen met een lage agreeableness zijn kille, achterdochtige individuen die vooral handelen uit eigenbelang (Hald, Malamuth, & Lange, 2013). Ze scoren hoger op narcisme en psychopathie en lager op empathie, wat ervoor kan zorgen dat ze meer geloven dat seksuele agressie in realiteit aanvaardbaar is (Jonason, Li, Webster, & Schmitt, 2009), waardoor ze de overtuigingen die worden geportretteerd in pornografie meer overnemen. Mensen die meer stereotiepe opvattingen aanhouden over mannen en vrouwen geloven meer dat mannen dominant horen te zijn en vrouwen onderdanig. Bijgevolg zijn ze ook meer van mening dat seksuele agressie in realiteit zal worden aanvaard of beloond (Lacombe, 1994), waardoor ook zij de seksuele overtuigingen uit pornografie meer overnemen.

Vervolgonderzoek dient na te gaan welke strategieën deze samenhang tussen pornografiegebruik en vertekende opvattingen omtrent seksualiteit kunnen opheffen.

Implicaties

Hoe vaker bepaalde Vlaamse jongvolwassenen pornografie bekijken, hoe meer ze geloven dat de man de agressieve, dominante partij hoort te zijn tijdens seks, en dat vrouwen ervan genieten om gedomineerd en agressief behandeld te worden in bed. Deze bevindingen kunnen zorgen baren, omwille van de mogelijke menselijke implicaties die ze kunnen inhouden. Zo kunnen ze ervoor zorgen dat alle beslissingsmacht tijdens seksuele situaties bij de man wordt gelegd: hij zou mogen beslissen hoe de seks verloopt, en of er al dan niet voorbehoedsmiddelen worden gebruikt. Vanuit hun

gepercipieerde ondergeschikte positie durven vrouwen mogelijk niet tegen te spreken, omdat ze bang zijn de man te kwetsen in zijn mannelijkheid. Het gebrek aan weerstand tegen mogelijk agressieve seksuele avances kan bij de man de voorgenoemde overtuigingen weer versterken, waardoor een vicieuze cirkel kan ontstaan (Cabral et al., 2003; Rosenthal, Levy, & Earnshaw, 2012). Indien ze van zichzelf vinden dat ze niet aan dit agressieve, dominante ideaalbeeld kunnen voldoen, gaan mannen mogelijk minder tevreden en zelfzeker zijn over hun eigen seksuele prestaties. Dit kan ertoe leiden dat ze zich tijdens de seks anders gaan voordoen dan ze zijn vanuit de overtuiging dat vrouwen graag een dominante man hebben, wat uiteindelijk voor geen van beide partijen voordeel oplevert (Owens, Behun, Manning, & Reid, 2012).

Mensen die meer geloven dat mannen vrouwen seksueel horen te domineren blijken meer ervaring te hebben met toxische relaties waarin de man de vrouw seksueel onderdrukt, en gaan ook toleranter staan tegenover zulke scheve machtsverhoudingen en (verbale) dwangpraktijken dan mensen die minder geloof hechten aan deze overtuiging. Bij koppels die sterke heteronormatieve seksuele standaarden aanhouden, zoals de opvatting dat vrouwen seksueel onderdanig zijn en mannen seksueel dominant, komt partnergeweld relatief vaker voor (Eaton & Matamala, 2014). Zulke overtuigingen promoten immers dominant en agressief gedrag bij mannen en onderdanig gedrag bij vrouwen, wat de seksuele autonomie en bevrediging van vrouwen negatief kan beïnvloeden (Sanchez, Fetterolf, & Rudman, 2012). Deze seksuele bevrediging en autonomie van vrouwen kan bovendien nog verlaagd worden door de mogelijkheid dat mannen die meer geloven in zulke overtuigingen meer geneigd gaan zijn om, vanuit hun gepercipieerde dominante positie, druk te zetten op vrouwen om toe te geven aan ongewenste seksuele activiteiten (Muehlenhard, Goggins, Jones, & Satterfield, 1991), waarbij ze hun eigen seksuele genot op de eerste plaats zetten en de gevoelens van de partner beschouwen als zijnde van ondergeschikt belang (Manning, 2006). Deze neiging wordt bovendien nog versterkt indien ze meer geloven dat vrouwen ervan genieten om ruw behandeld te worden. Zulke mannen zijn mogelijk

meer geneigd om extremere seksuele vereisten te stellen aan hun partners, waar die niet altijd mee akkoord zijn, en om hen hier desnoods toe te dwingen vanuit de overtuiging dat zij de touwtjes in handen dienen te hebben en dat het een wederzijds bevredigende ervaring zal zijn (Tyden et al., 2001). Vrouwen die meer geloven dat seksuele agressie bevredigend is voor vrouwen gaan mogelijk meer geneigd zijn om toe te geven aan deze extremere vereisten van de man, vanuit de overtuiging dat veel vrouwen dit doen en ervan genieten. Als ze geen genot beleven aan zulke agressieve seksuele handelingen gaan ze zichzelf mogelijk als een uitzondering of buitenbeentje beschouwen (Bridges et al., 2010). Seksuele agressie heeft bij hen een romantische connotatie gekregen en wordt gezien als iets waarvan men moet proberen te genieten in plaats van zich ertegen te verzetten, waardoor ze er makkelijker aan zullen toegeven (Burt, 1980).

Hoe vaker bepaalde Vlaamse jongvolwassenen pornografie bekijken, hoe meer ze geloven dat het gerechtvaardigd is voor mannen om seks af te dwingen van vrouwen die met hen flirten, ook al hebben ze geen bijbedoelingen. Ook deze overtuiging kan mogelijk zorgwekkende implicaties inhouden. Mannen die meer geloven dat flirtende vrouwen het verdienen om tot seks te worden gedwongen, blijken meer bereid te zijn om seks af te dwingen van een vrouw die hier niet mee instemt (Muehlenhard et al., 1996). Vrouwen (en mannen) met een gemiddeld tot hoog geloof in de overtuiging dat flirtende vrouwen hun verdiende loon krijgen, gaan verkrachtingen als meer gerechtvaardigd en minder negatief beschouwen. Ze tonen minder empathie met het slachtoffer en meer empathie met de dader, aangezien ze er meer van overtuigd zijn dat het slachtoffer de daad mee heeft uitgelokt door haar suggestieve gedrag of kledij. Vrouwen die meer instemmen met deze overtuiging lopen bovendien zelf ook een groter risico om tot seks te worden gedwongen waar ze niet volledig mee instemmen. Indien een man (bv. haar vriend, haar date,...) haar er verbaal van kan overtuigen dat ze met hem heeft geflirt en hem seksueel opgewonden heeft gemaakt, gaan zulke vrouwen zich meer verplicht voelen om toe te geven aan zijn seksuele avances, omdat ze het meer als hun eigen schuld

beschouwen dat de man zich opgewonden voelt (Muehlenhard & Macnaughton, 1988). Zulke verminderde assertiviteit kan gepaard gaan met een meer negatief zelfbeeld bij zulke vrouwen, wat het nog moeilijker kan maken om in de toekomst seks te weigeren (Schwartz & Gottman, 1976). Nadat zulke vrouwen tot seks zijn gedwongen, kan hun overtuiging dat flirtende vrouwen hun verdiende loon krijgen bovendien nog een effect hebben op hun verwerkingsproces van het trauma. Zulke vrouwen gaan zichzelf immers meer als schuldig zien voor het vergrijp indien ze vinden dat hun eigen gedrag als flirterig kon worden geïnterpreteerd. Dit schuldgevoel over het verleiden van de dader kan ertoe leiden dat vrouwen met deze overtuiging niet de benodigde hulp zoeken om het trauma te kunnen verwerken, waardoor er ernstige lichamelijke of psychologische letsels kunnen achterblijven (Muehlenhard & Macnaughton, 1988). Een vorm van seksuele agressie die omwille van deze reden vaak niet gerapporteerd wordt is *acquaintance rape*: de dader, een bekende van het slachtoffer, gebruikt milde verbale dwang om de vrouw te doen toegeven aan ongewenste seksuele activiteiten. Hij weet haar ervan te overtuigen dat ze hem seksueel opgewonden heeft gemaakt, waardoor ze zich verplicht zal voelen om hem ook seksueel te bevredigen, aangezien ze het nutteloos en wreed vindt hem tegen te houden. De milde dwang en de twijfel achteraf bij het slachtoffer over haar eigen verantwoordelijkheid voor de gebeurtenis zorgt ervoor dat dit soort aanranding vaak niet aangegeven wordt, ook al worden er duidelijk grenzen overschreden (Fisher, Daigle, Cullen, & Turner, 2003). Zulke milde vormen van seksuele agressie komen echter veel vaker voor dan stereotiepe gewelddadige verkrachtingen (Rand, 2008).

Hoe vaker bepaalde Vlaamse jongvolwassenen pornografie bekijken, hoe meer ze ervan overtuigd zijn dat vrouwen het vaak niet menen wanneer ze seks weigeren, en dat mannen bijgevolg niet hoeven te stoppen als de vrouw “nee” zegt. Ook deze overtuigingen kunnen mogelijk zorgwekkende menselijke implicaties inhouden.

Wanneer vrouwen slachtoffer dreigen te worden van seksuele agressie of intimidatie gaan de meesten zich op een verbale manier verzetten, door “nee” of “stop” te zeggen tegen de belager (Perry,

Kulik, & Schmidke, 1997). Mensen die meer geloven dat vrouwen die seks weigeren het vaak niet menen en vinden dat mannen er bijgevolg weinig rekening mee moeten houden, beschouwen een simpele verbale weigering echter vaak niet als echt verzet. Ze zijn meer geneigd om dit van de hand te doen als *token resistance* dat wordt gebruikt door vrouwen om niet “makkelijk” te lijken, en om meer aandacht te besteden aan non-verbale cues van weigering (Muehlenhard & Hollabaugh, 1988; Muehlenhard & Rodgers, 1998). Mensen met zulke overtuigingen hebben vaak minstens fysiek verzet nodig vooraleer ze snappen dat de seksuele avances echt niet gewenst zijn, en een situatie kan worden beschouwd als seksuele agressie (Osman & Davis, 1999; Shotland & Goodstein, 1983). Soms is er zelfs een combinatie van verbaal én fysiek verzet nodig vooraleer mensen met een hoog geloof in bovenstaande overtuigingen dit beseffen (Osman, 2007). Mannen die zulke overtuigingen aanhouden gaan de weigering van vrouwen vaak interpreteren als zijnde eigen aan het seksuele script dat stelt dat vrouwen niet meteen mogen toegeven aan seks, ook al willen ze wel. Bijgevolg gaan ze er weinig tot geen aandacht aan besteden, aangezien ze geloven dat de initiële weigering enkel een verdedigingsmechanisme is van de vrouw om niet als “gemakkelijk” te worden beschouwd (Check & Malamuth, 1983). De grote meerderheid van de vrouwen die op een verbale manier seks weigeren menen dit echter wel (Muehlenhard & Rodgers, 1998). Dit kan ertoe leiden dat de man de vrouw verkracht zonder dat hij dit zelf beseft (Osman, 2007). Dit hoeft niet per se te leiden tot legale klachten, maar kan wel een negatieve impact hebben op het welzijn van de vrouw (Shotland & Hunter, 1995).

Vrouwen die meer geloven dat vrouwen het niet menen als ze seks weigeren, gaan zelf ook vaker seks weigeren hoewel ze er wel zin in hebben. Dit doen ze om hun reputatie te beschermen, en niet als “gemakkelijk” te worden beschouwd. Ze hopen echter dat de man hier geen rekening mee zal houden, en toch zal doorzetten. Deze strategie moedigt mannen echter aan om de weigering van vrouwen te negeren. Als een man geconfronteerd wordt met vrouwen die in eerste instantie seks lijken te weigeren, maar die toch wel toegeven

aan seks en ervan genieten na weinig aandringen, kan dit hun overtuiging versterken dat de weigering van vrouwen niet serieus moet worden genomen. Deze overtuiging kan mogelijk leiden tot verkrachting. De stopkracht van een weigering gaat immers verloren indien ze te vaak wordt gebruikt in situaties waarin ze niet echt van toepassing is, waardoor de man geen onderscheid meer kan maken tussen een gemeende “nee” en vermomde “ja” (Muehlenhard & Hollabaugh, 1988). Zulke mannen beschouwen doorzetten als de strategie die het meeste kans heeft op een wederzijds bevredigende uitkomst, aangezien ze zich het achteraf zouden beklagen als ze zich hadden laten afschrikken door het initiële verdedigingsmechanisme waarbij vrouwen enkel weigerden om hun reputatie veilig te stellen (Zilbergeld, 1978). Zulke vrouwen, die het vaak niet menen wanneer ze seks weigeren, blijken bovendien ook een groter risico te lopen om verkracht te worden onder de invloed van drank of drugs. Ze hebben mogelijk de reputatie om vaak seks te weigeren ondanks het feit dat ze wel willen, waardoor mannen meer geneigd zijn om drank en drugs te gebruiken om deze initiële barrière te overwinnen, waar ze toch geen geloof aan hechten (Shotland & Hunter, 1995).

De neiging van mannen om niet te stoppen wanneer een vrouw dit vraagt kan mogelijk ook te wijten zijn aan het feit dat mannen en vrouwen het begrip “toestemming” vaak anders interpreteren. Vrouwen beschouwen toestemming meestal als een continu proces dat voortdurend moet heronderhandeld worden naarmate de seksuele activiteiten afwisselen. Hun toestemming dekt wel sommige seksuele activiteiten, maar zeker niet allemaal. Mannen beschouwen het vaak als een ja/nee-vraag die alle seksuele activiteiten dekt, en gaan minder geneigd zijn nog te stoppen eens de vrouw initieel heeft toegestemd (Clark et al., 2009). Mannen die meer geloven dat vrouwen het niet menen wanneer ze seks weigeren zijn meer geneigd om agressie te gebruiken in intieme relaties om hun zin te krijgen, vrouwen die hier meer in geloven zijn meer geneigd deze agressie te tolereren (Krahé, Scheinberger-Olwig, & Kolpin, 2000). De neiging bij mannen om niet te stoppen wanneer de vrouw dit vraagt ten voordele van het eigen seksueel genot is bovendien een eigenschap die vaak opgemerkt wordt bij mannen die effectief zijn veroordeeld

voor seksuele gewelddaden (Barbaree, Seto, Serin, Amos, & Preston, 1994).

Limitaties

Hoewel dit onderzoek naar beste vermogen werd gevoerd is het belangrijk om te erkennen dat er enkele aspecten zijn die mogelijk de externe validiteit van de resultaten in het gedrang kunnen brengen. Een eerste mogelijke limitatie is het feit dat er een niet-toevalssteekproef werd gebruikt. Dit is echter eerder regel dan uitzondering in de sociale wetenschappen, omwille van het gebrek aan een volledig steekproefkader van Vlaamse jongvolwassenen en de beperkte tijd en middelen die ter beschikking staan. Dit onderzoek werkte echter met een *homogene purposive sample*, aangezien op een doelgerichte manier relevante deelnemers werden aangesproken. *Purposive sampling* is de beste soort niet-toevalssteekproef, waaruit een steekproef voortkomt die (benaderend) representatief is voor de populatie. Dit zorgde ervoor dat de resultaten uit deze studie statistisch konden worden veralgemeend naar de Vlaamse jongvolwassenen. Deze veralgemening dient echter wel nog te worden verfijnd, omwille van een tweede limitatie. In deze studie kon onmogelijk worden gecontroleerd voor alle potentiële controlevariabelen, moderatoren en mediators. Zodoende werd er geen rekening gehouden met enkele socio-culturele variabelen zoals ras, geloof en sociale status. De deelnemers van deze studie waren echter hoofdzakelijk afkomstig uit een bepaalde sociale context (blank, christelijk/atheïstisch, hoger opgeleid,...). De resultaten kunnen dus vooral getransfereerd worden naar gelijkaardige Vlaamse jongvolwassenen. Vervolgonderzoek zal moeten aantonen of dezelfde conclusies blijven gelden bij deelnemers uit andere sociale contexten. Een derde, zeer belangrijke limitatie is het feit dat dit onderzoek gebaseerd was op een correlatieve, cross-sectionele studie: er kunnen enkel associaties worden vastgesteld tussen de frequentie waarmee men pornografie bekijkt en het geloof in de 5 seksuele overtuigingen, geen oorzakelijke verbanden. Er kan geen uitspraak worden gedaan over de richting van de relatie. Of de frequentie waarmee een persoon pornografie bekijkt diens seksuele overtuigingen veroorzaakt, of dat het net de aanwezigheid van seksuele

overtuigingen zijn die zijn/haar pornografiegebruik bepalen wordt in het midden gelaten. Experimenteel of longitudinaal vervolgonderzoek dient aan te tonen of er causale verbanden bestaan tussen pornografiefrequentie en deze seksuele overtuigingen. De data van deze correlatieve studie werden verzameld via zelfrapportering, wat ook als een limitatie kan worden beschouwd. Een falend geheugen kan de antwoorden vertekenen bij vragen over feiten of gewoonten (bv. pornografiefrequentie), en sociale wenselijkheid kan zorgen voor inaccurate antwoorden op vragen naar persoonlijke overtuigingen (bv. seksuele overtuigingen, stereotiepe opvattingen ...). Omwille van de gevoeligheid van het onderwerp was een vragenlijst die men zelfstandig kon invullen in de privacy van de thuisomgeving echter de aangewezen datacollectiemethode.

Conclusie

Dit onderzoek slaagde erin om de 5 vooropgestelde hypothesen te bevestigen onder bepaalde voorwaarden. Pornografiefrequentie vertoont een significant positieve relatie met geloof in *Men Should Dominate* (de overtuiging dat de man dominant hoort te zijn tijdens seks), *Women Like Force* (de overtuiging dat vrouwen graag ruw behandeld worden tijdens seks), *Leading On Justifies Force* (de overtuiging dat mannen seks mogen afdwingen van vrouwen die met hen flirten) en *Token Refusal* (de overtuiging dat vrouwen vaak wel seks willen ook al zeggen ze van niet), en vertoont een significant negatieve relatie met geloof in *No Means Stop* (de overtuiging dat een vrouw het recht heeft om op elk moment seks te weigeren), onder bepaalde waarden van de significante moderatoren. Een hoge agreeableness, een laag geloof in man- en vrouwstereotypen en een laag gebruik van agressieve pornografie lijken over het algemeen de voorspelde relaties te neutraliseren. Deze correlatieve, cross-sectionele studie kan geen oorzakelijke verbanden aantonen, maar bevestigt grotendeels de bestaande kennis en legt het grondwerk voor latere experimentele of longitudinale onderzoeken die de richting van deze relaties verder kunnen uitdiepen.

Bijlage: Survey

Informed Consent

Beste deelnemer,

Hartelijk dank voor uw deelname aan deze studie in het kader van mijn masterthesis Communicatiewetenschappen.

Deze studie heeft als doel te peilen naar overtuigingen van jongvolwassenen omtrent seksualiteit en relaties. Uw antwoorden worden volledig anoniem verzameld, verwerkt en gerapporteerd. Gelieve deze vragenlijst dus ook zo waarheidsgetrouw mogelijk in te vullen.

Dit onderzoek zal ongeveer 10 minuten duren en is enkel geschikt voor meerderjarige deelnemers (minstens 18 jaar). Deelname is volledig vrijwillig en kan op elk moment en zonder verantwoording worden stopgezet.

Indien u vragen heeft of op de hoogte wenst te worden gehouden van de resultaten van dit onderzoek kan U de onderzoeker contacteren op het e-mailadres laurens.wittevronghel@student.kuleuven.be.

Door verder te klikken verklaart u dat u de aard van het onderzoek begrijpt en de onderzoeker toestemming geeft uw antwoorden te gebruiken.

Sexual Beliefs

In het volgende onderdeel zal u verschillende stellingen te zien krijgen omtrent seksualiteit. Gebruik de bijhorende schaal om aan te geven in welke mate u akkoord gaat met elke stelling.

Er zijn geen juiste of foute antwoorden, enkel persoonlijke opinies.
Gelieve dus zo eerlijk mogelijk te antwoorden.

Mannen horen vrouwen te domineren in bed.

- Helemaal niet akkoord
- Eerder niet akkoord
- Eerder akkoord
- Helemaal akkoord

Vrouwen vinden het seksueel opwindend te worden gedomineerd.

- Helemaal niet akkoord
- Eerder niet akkoord
- Eerder akkoord
- Helemaal akkoord

Mannen horen te beslissen wat er gebeurt tijdens de seks.

- Helemaal niet akkoord
- Eerder niet akkoord
- Eerder akkoord
- Helemaal akkoord

Het is gerechtvaardigd dat een man een vrouw tot seks dwingt als ze met hem flirt zonder bijbedoelingen.

- Helemaal niet akkoord
- Eerder niet akkoord
- Eerder akkoord
- Helemaal akkoord

Vrouwen willen over het algemeen dat mannen op hen inpraten tot ze instemmen met seks.

- Helemaal niet akkoord
- Eerder niet akkoord
- Eerder akkoord
- Helemaal akkoord

Vrouwen vinden het opwindend als mannen een beetje dwang gebruiken.

- Helemaal niet akkoord
- Eerder niet akkoord
- Eerder akkoord
- Helemaal akkoord

Als een vrouw “nee” zegt, hoort de man haar wensen te respecteren.

- Helemaal niet akkoord
- Eerder niet akkoord
- Eerder akkoord
- Helemaal akkoord

Vrouwen zeggen vaak “nee”, gewoon omdat ze niet willen dat mannen hen “gemakkelijk” vinden.

- Helemaal niet akkoord
- Eerder niet akkoord
- Eerder akkoord
- Helemaal akkoord

Mannen zouden moeten stoppen als vrouwen “nee” zeggen.

- Helemaal niet akkoord
- Eerder niet akkoord
- Eerder akkoord
- Helemaal akkoord

Als een vrouw flirt met een man moet ze niet schrikken als haar daarna iets overkomt.

- Helemaal niet akkoord
- Eerder niet akkoord
- Eerder akkoord
- Helemaal akkoord

Een vrouw heeft op gelijk welk moment altijd het recht om “nee” te zeggen.

- Helemaal niet akkoord
- Eerder niet akkoord
- Eerder akkoord
- Helemaal akkoord

Mannen horen de macht te hebben in seksuele situaties.

- Helemaal niet akkoord
- Eerder niet akkoord
- Eerder akkoord
- Helemaal akkoord

Vrouwen worden erg opgewonden van mannen die hen laten voelen wie de baas is.

- Helemaal niet akkoord
- Eerder niet akkoord
- Eerder akkoord
- Helemaal akkoord

Vrouwen zeggen enkel “nee” om te laten uitschijnen dat ze “brave meisjes” zijn.

- Helemaal niet akkoord
- Eerder niet akkoord
- Eerder akkoord
- Helemaal akkoord

Vrouwen die mannen plagen verdienen het om een lesje te worden geleerd.

- Helemaal niet akkoord
- Eerder niet akkoord
- Eerder akkoord
- Helemaal akkoord

De man hoort de controle te hebben over de seksuele situatie.

- Helemaal niet akkoord
- Eerder niet akkoord
- Eerder akkoord
- Helemaal akkoord

Zelfs als een man opgewonden is, heeft hij niet het recht om zichzelf op te dringen aan een vrouw.

- Helemaal niet akkoord
- Eerder niet akkoord
- Eerder akkoord
- Helemaal akkoord

Vrouwen die met mannen flirten zonder bijbedoelingen moeten niet schrikken van wat er daarna gebeurt.

- Helemaal niet akkoord
- Eerder niet akkoord
- Eerder akkoord
- Helemaal akkoord

Als vrouwen “nee” zeggen, bedoelen ze vaak “ja”.

- Helemaal niet akkoord
- Eerder niet akkoord
- Eerder akkoord
- Helemaal akkoord

Vrouwen vinden het fijn als mannen hen een beetje ruw behandelen.

- Helemaal niet akkoord
- Eerder niet akkoord
- Eerder akkoord
- Helemaal akkoord

Antwoord op deze vraag “helemaal niet akkoord”.

- Helemaal niet akkoord
- Eerder niet akkoord
- Eerder akkoord
- Helemaal akkoord

Gender Role Stereotypes

Gelieve in het volgende onderdeel aan te duiden in welke mate u vindt dat binnen een relatie elke taak zou moeten worden uitgevoerd door de vrouw, door de man, of dat beiden evenveel verantwoordelijkheid hebben.

Het gras maaien

- Zou altijd moeten worden uitgevoerd door de man
- Zou meestal moeten worden uitgevoerd door de man
- Man en vrouw hebben evenveel verantwoordelijkheid
- Zou meestal moeten worden uitgevoerd door de vrouw
- Zou altijd moeten worden uitgevoerd door de vrouw

Maaltijden bereiden

- Zou altijd moeten worden uitgevoerd door de man
- Zou meestal moeten worden uitgevoerd door de man
- Man en vrouw hebben evenveel verantwoordelijkheid
- Zou meestal moeten worden uitgevoerd door de vrouw
- Zou altijd moeten worden uitgevoerd door de vrouw

Een huwelijksaanzoek doen

- Zou altijd moeten worden uitgevoerd door de man
- Zou meestal moeten worden uitgevoerd door de man
- Man en vrouw hebben evenveel verantwoordelijkheid
- Zou meestal moeten worden uitgevoerd door de vrouw
- Zou altijd moeten worden uitgevoerd door de vrouw

Basisonderhoud van voertuigen, zoals bv. de olie verversen

- Zou altijd moeten worden uitgevoerd door de man
- Zou meestal moeten worden uitgevoerd door de man
- Man en vrouw hebben evenveel verantwoordelijkheid
- Zou meestal moeten worden uitgevoerd door de vrouw
- Zou altijd moeten worden uitgevoerd door de vrouw

Het huis kuisen

- Zou altijd moeten worden uitgevoerd door de man
- Zou meestal moeten worden uitgevoerd door de man
- Man en vrouw hebben evenveel verantwoordelijkheid
- Zou meestal moeten worden uitgevoerd door de vrouw
- Zou altijd moeten worden uitgevoerd door de vrouw

Wasgoed wassen, opvouwen en opbergen

- Zou altijd moeten worden uitgevoerd door de man
- Zou meestal moeten worden uitgevoerd door de man
- Man en vrouw hebben evenveel verantwoordelijkheid
- Zou meestal moeten worden uitgevoerd door de vrouw
- Zou altijd moeten worden uitgevoerd door de vrouw

Het huis decoreren/versieren

- Zou altijd moeten worden uitgevoerd door de man
- Zou meestal moeten worden uitgevoerd door de man
- Man en vrouw hebben evenveel verantwoordelijkheid
- Zou meestal moeten worden uitgevoerd door de vrouw
- Zou altijd moeten worden uitgevoerd door de vrouw

Sneeuw scheppen om de oprit en stoep vrij te maken

- Zou altijd moeten worden uitgevoerd door de man
- Zou meestal moeten worden uitgevoerd door de man
- Man en vrouw hebben evenveel verantwoordelijkheid
- Zou meestal moeten worden uitgevoerd door de vrouw
- Zou altijd moeten worden uitgevoerd door de vrouw

Agreeableness

Gelieve in het volgende onderdeel aan te duiden in welke mate u akkoord gaat met de volgende uitspraken over uzelf.

Ik zie mezelf als iemand die attent en aardig is voor bijna iedereen.

- Helemaal niet akkoord
- Niet akkoord
- Noch akkoord, noch niet akkoord
- Akkoord
- Helemaal akkoord

Ik zie mezelf als iemand die vergevingsgezind is.

- Helemaal niet akkoord
- Niet akkoord
- Noch akkoord, noch niet akkoord
- Akkoord
- Helemaal akkoord

Ik zie mezelf als iemand die behulpzaam en onzelfzuchtig ten opzichte van anderen is.

- Helemaal niet akkoord
- Niet akkoord
- Noch akkoord, noch niet akkoord
- Akkoord
- Helemaal akkoord

Ik zie mezelf als iemand die snel ruzie maakt.

- Helemaal niet akkoord
- Niet akkoord
- Noch akkoord, noch niet akkoord
- Akkoord
- Helemaal akkoord

Ik zie mezelf als iemand die soms grof tegen anderen is.

- Helemaal niet akkoord
- Niet akkoord
- Noch akkoord, noch niet akkoord
- Akkoord
- Helemaal akkoord

Ik zie mezelf als iemand die koud en afstandelijk kan zijn.

- Helemaal niet akkoord
- Niet akkoord
- Noch akkoord, noch niet akkoord
- Akkoord
- Helemaal akkoord

Ik zie mezelf als iemand die mensen over het algemeen vertrouwt.

- Helemaal niet akkoord
- Niet akkoord
- Noch akkoord, noch niet akkoord
- Akkoord
- Helemaal akkoord

Ik zie mezelf als iemand die geneigd is kritiek te hebben op anderen.

- Helemaal niet akkoord
- Niet akkoord
- Noch akkoord, noch niet akkoord
- Akkoord
- Helemaal akkoord

Ik zie mezelf als iemand die graag samenwerkt met anderen.

- Helemaal niet akkoord
- Niet akkoord
- Noch akkoord, noch niet akkoord
- Akkoord
- Helemaal akkoord

Pornografie frequentie

Sommige mensen kijken af en toe naar pornografie, anderen niet of nauwelijks. Hoe vaak heeft u in het afgelopen jaar naar pornografie gekeken? Duid het minimum aan dat op u van toepassing is. (Pornografie= expliciet seksuele media-inhoud (online/offline) met als doel opwindend op te wekken)

- Nooit
- Een paar keer in het afgelopen jaar
- Een paar keer in de afgelopen maand
- 1 keer per week
- 2-4 keer per week
- Vaker dan 4 keer per week

Pornografie agressie

Komt in de pornografie die U bekijkt soms dwang of geweld voor (echt of gespeeld)?

- Altijd
- Af en toe
- Zelden
- (bijna) Nooit

Pornografie victim arousal

Indien U pornografie bekijkt waarin dwang of geweld voorkomt (echt of gespeeld), lijkt het afgebeelde “slachtoffer” hier dan van te

genieten? (Indien U nooit zulke pornografie bekijkt, gelieve dan de laatste optie aan te duiden)

- Slachtoffer geniet altijd
- Slachtoffer geniet af en toe
- Slachtoffer geniet zelden
- Slachtoffer geniet (bijna) nooit
- Ik kijk nooit naar pornografie waarin dwang of geweld voorkomt

Geslacht

Gelieve Uw geslacht aan te duiden:

- Man
- Vrouw

Leeftijd

Gelieve Uw geboortjaar in te vullen (bv. 1992):...

Debriefing

Bedankt voor uw deelname aan dit onderzoek!

Belangrijk: vergeet niet op de pijl rechtsonder te klikken om Uw antwoorden in te sturen en het onderzoek af te sluiten.

Opdat u zou weten waaraan u net heeft meegewerkt volgt hier een korte debriefing. Dit onderzoek tracht na te gaan of er verbanden bestaan tussen opvattingen over seksualiteit, meningen over de rolverdeling binnen relaties, persoonlijkheidskenmerken en de consumptie van pornografie.

Indien u vragen heeft of op de hoogte wenst te worden gehouden van de resultaten van dit onderzoek kan u de onderzoeker contacteren op het e-mailadres laurens.wittevronghel@student.kuleuven.be.

Bibliografie

- Allen, M., D'Alessio, D., & Brezgel, K. (1995). A meta-analysis summarizing the effects of pornography II: Aggression after exposure. *Human Communication Research, 22*, 258-283.
- Allen, M., Emmers, T., Gebhardt, L., & Giery, M.A. (1995). Exposure to pornography and acceptance of rape myths. *Journal of Communications, 45*, 5-26.
- Anderson, J.R., & Bower, G.H. (1973). *Human associative memory*. Washington: V. H. Winston; gedistribueerd door Halsted Press Division of Wiley, New York.
- Anderson, K., Cooper, H., & Okamura, L. (1997). Individual differences and attitudes toward rape: A meta-analytic review. *Personality and Social Psychology Bulletin, 23*, 295-315.
- Arata, C.M., & Burkhart, B.R. (1998). Coping appraisals and adjustment to nonstranger sexual assault. *Violence Against Women, 4*(2), 224-239.
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Bandura, A. (1994). Social cognitive theory of mass communication. In J. Bryant & D. Zillmann (Red.), *Media effects: Advances in theory and research* (pp. 121-154). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Barbaree, H. E., Seto, M. C., Serin, R. C., Amos, N. L., & Preston, D. L. (1994). Comparisons between sexual and nonsexual rapist subtypes: Sexual arousal to rape, offence precursors, and offense characteristics. *Criminal Justice and Behavior, 21*, 95-114.
- Benet-Martínez, V. and John, O. P. (1998). Los cinco grandes across cultures and ethnic groups: Multitrait-multimethod analyses of the

Big Five in Spanish and English. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75, 729-750.

Berkel, L. A., Vandiver, B. J., & Bahner, A. D. (2004). Gender role attitudes, religion, and spirituality as predictors of domestic violence attitudes in white college students. *Journal of College Student Development*, 45, 119-131.

Bohner, G., Eyssel, F., Pina, A., Siebler, F., & Viki, G. T. (2009). Rape myth acceptance: Cognitive affective and behavioural effects of beliefs that blame the victim and exonerate the perpetrator. In M. Horvath & J. Brown (Red.), *Rape: Challenging contemporary thinking* (pp. 17-45). Devon: Willan.

Bond, S., Mosher, D. (1986). Guided imagery of rape: Fantasy, reality, and the willing victim myth. *Journal of Sex Research*, 22(2), 162-183.

Braithwaite, S., Coulson, G., Keddington, K., & Fincham, F. (2015). The Influence of Pornography on Sexual Scripts and Hooking Up Among Emerging Adults in College. *Archives of Sexual Behavior*, 44(1), 111-123.

Bridges, A., Wosnitzer, R., Scharrer, E., Sun, C., & Liberman, R. (2010). Aggression and sexual behavior in best-selling pornography videos: A content analysis update. *Violence Against Women*, 16, 1065-1085.

Briere, J., Malamuth, N. M., & Check, J. V. P. (1983). Sexuality and rape supportive beliefs. In P. Caplan (Red.), *Feminist psychology*. Toronto: Eden Press.

Brosi, M. W., Foubert, J. D., Bannon, R. S., & Yandell, G. (2011). Effects of women's pornography use on bystander intervention in a sexual assault situation and rape myth acceptance. *Oracle: The Research Journal of the Association of Fraternity/ Sorority Advisors*, 6(2), 26-35.

- Burt, M. R. (1980). Cultural myths and supports for rape. *Journal of Personality and Social Psychology*, 38, 217-230.
- Cabral, R., Posner, S., Macaluso, M., Artz, L., Johnson, C., & Pulley, L. (2003). Do Main Partner Conflict, Power Dynamics, and Control Over Use of Male Condoms Predict Subsequent Use of the Female Condom? *Women & Health*, 38(1), 37-52.
- Carroll, J. S. (1978). The effect of imagining an event on expectations for the event: An interpretation in terms of the availability heuristic. *Journal of Experimental Social Psychology*, 14, 88-96.
- Carroll, J. S., Padilla-Walker, L. M., Nelson, L. J., Olson, C. D., McNamara Barry, C., & Madsen, S. D. (2008). Generation XXX: Pornography acceptance and use among emerging adults. *Journal of Adolescent Research*, 23, 6-30.
- Check, J. V. P., & Malamuth, N. M. (1983). Sex role stereotyping and reactions to depictions of stranger versus acquaintance rape. *Journal of Personality and Social Psychology*, 45, 344-356.
- Clark, L., & Lewis, D. (1977). *Rape: The price of coercive sexuality*. Toronto: The Women's Press.
- Comack, E., & Peter, T. (2005). How the criminal justice system responds to sexual assault survivors: The slippage between “responsabilization” and “blaming the victim”. *Canadian Journal of Women and the Law*, 17, 283-308.
- Corne, S., Briere, J., & Esses, L.M. (1992). Women's Attitudes and Fantasies about Rape as a Function of Early Exposure to Pornography. *Journal of Interpersonal Violence*, 7(4), 454-461.
- Costa, P. T., & McCrae, R. R. (1992). *Revised NEO Personality Inventory (NEO P-R) and NEO Five-Factor Inventory (NEO-FFI): Professional manual*. Odessa, FL: Psychological Assessment Resources.

D'Amato, A. (2006). Porn up, rape down. *Northwestern Law Review*, 2(3), 91.

Denissen, J.A., Geenen, R., Van Aken, M.G., Gosling S., & Potter, J. (2008). Development and Validation of a Dutch Translation of the Big Five Inventory (BFI). *Journal of Personality Assessment*, 90(2), 152-157.

Dill, K.E., Brown, B.P., & Collins, M.A. (2008). Effects of exposure to sex-stereotyped video game characters on tolerance of sexual harassment. *Journal of Experimental Social Psychology*, 44, 1402-1408.

Donnerstein, E., & Berkowitz, L. (1981). Victim reactions in aggressive-erotic films as a factor in violence against women. *Journal of Personality and Social Psychology*, 41, 710-724.

Dworkin, A., & MacKinnon, C. A. (1988). *Pornography and civil rights: A new day for women's equality*. Minneapolis, MN: Organizing Against Pornography.

Eaton, A., & Matamala, A. (2014). The Relationship Between Heteronormative Beliefs and Verbal Sexual Coercion in College Students. *Archives of Sexual Behavior*, 43(7), 1443-1457.

Eberstadt, M., & Layden, M. A. (2010). *The social costs of pornography: A statement of findings and recommendations*. Princeton, NJ: The Witherspoon Institute.

Feild, H. S. (1978). Attitudes toward rape: A comparative analysis of police, rapists, crisis counselors, and citizens. *Journal of Personality and Social Psychology*, 36, 156-179.

Fisher, B. S., Daigle, L. E., Cullen, F. T., & Turner, M. G. (2003). Acknowledging sexual victimization as rape: Results from a national-level study. *Justice Quarterly*, 20, 535-570.

Fischer, G. J. (1987). Hispanic and majority student attitudes toward forcible date rape as a function of differences in attitudes toward women. *Sex Roles, 17*, 93-101.

Foubert, J., Brosi, M., & Bannon, R.S. (2011). Pornography Viewing among Fraternity Men: Effects on Bystander Intervention, Rape Myth Acceptance and Behavioral Intent to Commit Sexual Assault. *Sexual Addiction & Compulsivity, 18*(4), 212-231.

Frith, H. (2009). Sexual scripts, sexual refusals, and rape. In M. Horvath & J. Brown (Red.), *Rape: Challenging contemporary thinking* (pp. 99-122). Devon: Willan.

Frith, H., & Kitinger, C. (2001). Reformulating sexual script theory - Developing a discursive psychology of sexual negotiation. *Theory & Psychology, 11*, 209-232.

Garos, S., Beggan, J., Kluck, A., & Easton, A. (2004). Sexism and pornography use: Toward explaining past (null) results. *Journal of Psychology and Human Sexuality, 16*, 69-96.

George, W. H., Martell, J., & Heiman, J. R. (2006). Rape-myth congruent beliefs in women resulting from exposure to violent pornography: Effects of alcohol and sexual arousal. *Journal of Interpersonal Violence, 21*(9), 1208-1223.

Gerbner, G. (1969). Toward "cultural indicators:" The analysis of mass mediated message systems. *AV Communication Review, 17*, 137-148.

Gerbner, G. (1977). Comparative cultural indicators. In G. Gerbner (Red.), *Mass media policies in changing cultures* (pp. 199-205). New York: Wiley.

Glick, P., Fiske, S. T., Mladinic, A., Saiz, J., Abrams, D., Masser, B.,... López López, W. (2000). Beyond prejudice as simple antipathy: Hostile and benevolent sexism across cultures. *Personality and Social Psychology, 79*, 763-775.

- Goldberg, L. R. (1992). The development of markers for the Big-Five factor structure. *Psychological Assessment*, 4, 26-42.
- Goodchilds, J.D., & Zellman, G.L. (1984). Sexual signaling and sexual aggression in adolescent relationships. In N.M. Malamuth & E. Donnerstein (Red.) *Pornography and sexual aggression* (pp. 234-243). Orlando, FL: Academic Press.
- Hald, G. M., Malamuth, N. M., & Yuen, C. (2010). Pornography and attitudes supporting violence against women: Revisiting the relationship in nonexperimental studies. *Aggressive Behavior*, 36, 14-20.
- Hald, G. M., Seaman, C., & Linz, D. (2012). Sexuality and pornography. In D. Tolman, L. Diamond, J. Bauermeister, W. George, J. Pfaus & M. Ward (Red.), *APA handbook of sexuality and psychology: Vol. 1. Person-in-context*. Washington, DC: American Psychological Association.
- Hald, G., & Malamuth, N. (2015). Experimental Effects of Exposure to Pornography: The Moderating Effect of Personality and Mediating Effect of Sexual Arousal. *Archives of Sexual Behavior*, 44(1), 99-109.
- Hald, G.M, Malamuth, N.N., & Lange, T. (2013). Pornography and Sexist Attitudes Among Heterosexuals. *Journal of Communication*, 63(4), 638-660.
- Horvath, M., & Brown, J. (2009). *Rape: Challenging contemporary thinking*. Devon: Willan.
- Janssen, E., Vorst, H., Finn, P., & Bancroft, J. (2002b). The Sexual Inhibition (SIS) and Sexual Excitation (SES) Scales: II. Predicting psychophysiological response patterns. *The Journal of Sex Research*, 39, 127-132.
- John, O. P., & Srivastava, S. (1999). "The Big Five trait taxonomy: History, measurement and theoretical perspectives". In L.A. Pervin,

& O.P. John (Red.), *Handbook of personality: Theory and research* (pp. 102-138). New York: Guilford.

Jonason, P. K., Li, N. P., Webster, G. D., & Schmitt, D. P. (2009). The dark triad: Facilitating a short-term mating strategy in men. *European Journal of Personality*, *23*, 5-18.

Jones, J.M., & Muehlenhard, C.L. (1990). Using education to prevent rape on college campuses. Paper presented at the Annual Meeting of the Society for the Scientific Study of Sex, Minneapolis, MN.

Krahé, B., Möller, I., Huesmann, L.R., Kirwil, L., Felber, J., & Berger, A. (2011). Desensitization to Media Violence: Links With Habitual Media Violence Exposure, Aggressive Cognitions, and Aggressive Behavior. *Journal of Personality and Social Psychology*, *100*(4), 630-646.

Krahé, B., Scheinberger-Olwig, R., & Kolpin, S. (2000). Ambiguous Communication of Sexual Intentions as a Risk Marker of Sexual Aggression. *Sex Roles*, *42*(5), 313-337.

Lacombe, D. (1994). *Blue politics: Pornography and the law in the age of feminism*. Toronto: University of Toronto Press.

Lang, F. R., Lüdtke, O., & Asendorpf, J. B. (2001). Validity and psychometric equivalence of the German version of the Big Five Inventory in young, middle-aged and old adults. *Diagnostica*, *47*, 111-121.

Laws, D. R., & Marshall, W. L. (1990). A conditioning theory of the etiology and maintenance of deviant sexual preference and behavior. In W. L. Marshall, D. R. Laws, & H. E. Barbaree (Red.), *Handbook of sexual assault: Issues, theories, and treatment of the offender* (pp. 209-229). New York: Plenum Press.

Lerner, M. J. (1980). *The belief in a just world: A fundamental delusion*. New York: Pienam.

- Linz, D., & Donnerstein, E. (1990). Sexual violence in the media (psychological aspects of viewing sexual violence). *World Health, April-May*, 26.
- Lonsway, K. A., & Fitzgerald, L. F. (1994). Rape myths: In review. *Psychology of Women Quarterly*, 18, 133-164.
- Malamuth, N. M., & Check, J. V. P. (1985). The effects of aggressive pornography on beliefs in rape myths: Individual differences. *Journal of Research in Personality*, 19, 299-320.
- Malamuth, N. M., Hald, G. M., & Koss, M. P. (2012). Pornography, individual differences in risk and men's acceptance of violence against women in a representative sample. *Sex Roles*, 66, 427-439.
- Malamuth, N.M., & Check, J.V. (1980). Sexual arousal to rape and consenting depictions: The importance of the woman's arousal. *Journal of Abnormal Psychology*, 89(6), 763-766.
- Manning, J. C. (2006). The impact of Internet pornography on marriage and the family: A review of the research. *Sexual Addiction & Compulsivity*, 13, 131-165.
- Marshall, W. L., & Barrett, S. (1990). *Criminal neglect: Why sex offenders go free*. Toronto: Doubleday.
- May, R. (1990). *The cry for myth*. New York: Norton.
- Mazer, D.B., & Percival, E.F. (1989). Ideology or experience? The relationships among perceptions, attitudes, and experience of sexual harassment in university students. *Sex Roles*, 20, 135-47.
- Milburn, M. A., Mather, R., & Conrad, S. D. (2000). The effects of viewing R-rated movie scenes that objectify women on perceptions of date rape. *Sex Roles*, 43, 645-664.
- Milhausen, R.R., McBride, K.R., & Jun, M.K. (2006). Evaluating a peerled, theatrical sexual assault prevention program: How do we measure success? *College Student Journal*, 40, 316-328.

Mills, M.J., Culbertson, S.S., Huffman, A.H., & Connell, A.R. (2012). Assessing gender biases; Development and initial validation of the gender role stereotypes scale. *Gender in Management: An International Journal*, 27(8), 520-540.

Monk-Turner, E., & Purcell, H. (1999). Sexual violence in pornography: How prevalent is it? *Gender Issues*, 17, 58-67.

Muehlenhard, C.L., Andrews, S.L., & Beal, G.K. (1996). Beyond “just saying no”: Dealing with men’s unwanted sexual advances in heterosexual dating contexts. *Journal of Psychology and Human Sexuality*, 8, 141-168.

Muehlenhard, C. L., & Felts, A. S. (1998). The sexual beliefs scale. In T. D. Fisher, C. M. Davis, W. L. Yarber, R. Bauserman, G. E. Schreer, & S. L. Davis (Red.), *Handbook of sexuality-related measures*, 3rd edition (pp. 127-129). Philadelphia, PA: Taylor & Francis.

Muehlenhard, C. L., Goggins, M., Jones, J., & Satterfield, A. (1991). Sexual violence and coercion in close relationships. In K. McKinney & S. Sprecher (Red.) *Sexuality in close relationships* (pp. 155-175). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.

Muehlenhard, C. L., & Hollabaugh, L. C. (1988). Do women sometimes say no when they mean yes? The prevalence and correlates of women’s token resistance to sex. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54, 872-879.

Muehlenhard, C. L., & MacNaughton, J.S. (1988). Women’s attitudes toward women who “lead men on”. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 7, 65-79.

Muehlenhard, C. L., & Rodgers, C. S. (1998). Token resistance to sex: New perspectives on an old stereotype. *Psychology of Women Quarterly*, 22, 443-463.

- Norris, J., Davis, K. C., George, W. H., Martell, J., & Heiman, J. R. (2004). Victim's response and alcohol-related factors as determinants of women's responses to violent pornography. *Psychology of Women Quarterly*, 28, 59-69.
- Nunnally, J.C. (1978). *Psychometric Theory*, 2nd edition. New-York: McGraw-Hill.
- Oddone-Paolucci, E., Genius, M., & Violato, C. (2000). A meta-analysis of the published research on the effects of pornography. *The Changing Family and Child Development*, 48-59.
- Osman, S. (2007). Predicting Perceptions of Sexual Harassment Based on Type of Resistance and Belief in Token Resistance. *Journal of Sex Research*, 44(4), 340-346.
- Osman, S. L., & Davis, C. M. (1999). Belief in token resistance and type of resistance as predictor's of men's perceptions of date rape. *Journal of Sex Education and Therapy*, 24, 189-196.
- Owens, E. W., Behun, R. J., Manning, J. C., & Reid, R. C. (2012). The impact of Internet pornography on adolescents: A review of the research. *Sexual Addiction & Compulsivity*, 19, 99-122.
- Palys, T. (1986). Testing the common wisdom: The social content of video pornography. *Canadian Psychology*, 27, 22-35.
- Perry, E. L., Kulik, C. T., & Schmidtke, J. M. (1997). Blowing the whistle: Determinants of responses to sexual harassment. *Basic and Applied Social Psychology*, 19, 457-482.
- Perse, E. M. (1994). Uses of erotica and acceptance or rape myths. *Communication Research*, 21, 488-516.
- Peterson, Z., & Muehlenhard, C. (2004). Was It Rape? The Function of Women's Rape Myth Acceptance and Definitions of Sex in Labeling Their Own Experiences. *Sex Roles*, 51(3), 129-144.

- Rand, M. (2008). *Criminal victimization, 2007*. Washington, DC: National Crime Victimization Survey, Bureau of Justice Statistics.
- Rosenthal, L., Levy, S., & Earnshaw, V. (2012). Social Dominance Orientation Relates to Believing Men Should Dominate Sexually, Sexual Self-Efficacy, and Taking Free Female Condoms Among Undergraduate Women and Men. *Sex Roles, 67*(11), 659-669.
- Roskos-Ewoldsen, D. R., Roskos-Ewoldsen, B., & Dillman Carpentier, F. R. (2002). Media priming: A synthesis. In J. Bryant & D. Zillmann (Red.), *Media effects: Advances in theory and research, 2nd edition* (pp. 97-120). Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates.
- Sanchez, D. T., Fetterolf, J. C., & Rudman, L. A. (2012). Eroticizing inequality in the United States: The consequences and determinants of traditional gender role adherence in intimate relationships. *Journal of Sex Research, 49*, 168-183.
- Scully, D., & Marolla, .I. (1984). Convicted rapists' vocabulary of motive: Excuses and justifications. *Social Problems, 31*, 530-544.
- Segal, L. (1994). False promises—Anti-pornography feminism. In M. Evans (Red.), *The Woman Question, 2nd edition*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Senn, C. Y., & Radtke, H. L. (1990). Women's evaluations of and affective reactions to mainstream violent pornography, nonviolent erotica, and erotica. *Violence and Victims, 5*, 143-155.
- Seto, M.C., Maric, A., & Barbee, H.E. (2001). The role of pornography in the etiology of sexual aggression. *Aggression and Violent Behavior, 6*(1), 35-53.
- Shotland, R. L., & Goodstein, L. (1983). Just because she doesn't want to doesn't mean it's rape: An experimentally based causal model of the perception of rape in a dating situation. *Social Psychology Quarterly, 46*, 220-232.

- Shotland, R. L., & Hunter, B. A. (1995). Women's "token resistant" and compliant sexual behaviors are related to uncertain sexual intentions and rape. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 21, 226-236.
- Simon, W., & Gagnon, J. H. (1986). Sexual scripts: Permanence and change. *Archives of Sexual Behavior*, 15, 97-120.
- Spence, J.T., Helmreich, R., & Stapp, J. (1973). A short version of the Attitudes toward Women Scale (AWS). *Bulletin of the Psychonomic Society*, 2(4), 219-220.
- Srivastava, S., John, O. P., Gosling, S. D., & Potter, J. (2003). Development of personality in early and middle adulthood: Set like plaster or persistent change? *Journal of Personality and Social Psychology*, 84, 1041-1053.
- Stulhofer, A., Busko, V., & Landripet, I. (2010). Pornography, sexual socialization, and satisfaction among young men. *Archives of Sexual Behavior*, 39, 168-178.
- Suarez, E. B., & Gadalla, T. (2010). Stop blaming the victim: A meta-analysis on rape myths. *Journal of Interpersonal Violence*, 25(11), 2010-2035.
- Suzuki, A. (1991). Egalitarian sex role attitudes: scale development and comparison of American and Japanese women, *Sex Roles*, 24, 34-41.
- Thompson, E.H., & Pleck, J.H. (1986). The structure of male role norms. *American Behavioral Scientist*, 29(5), 531-43.
- Torres, J., Schumm, J., Weatherill, R., Taft, C., Cunningham, K., & Murphy, C. (2012). Attitudinal Correlates of Physical and Psychological Aggression Perpetration and Victimization in Dating Relationships. *Partner Abuse*, 3(1), 76-88.

Tyden, T., Olsson, S. E., & Haggstrom-Nordin, E. (2001). Improved use of contraceptives, attitudes towards pornography, and sexual harassment among female university students. *Women's Health Issues, 11*, 87-94.

Ullman, S. E. (1996). Social reactions, coping strategies, and self blame attributions in adjustment to sexual assault. *Psychology of Women Quarterly, 20*, 505-526.

Vega, V., & Malamuth, N. M. (2007). Predicting sexual aggression: The role of pornography in the context of general and specific risk factors. *Aggressive Behavior, 33*, 104-117.

Weisz, M.G., & Earls, C.M. (1995). The effects of exposure to filmed sexual violence on attitudes toward rape. *Journal of Interpersonal Violence, 10*(1), 71-84.

Wolfe, J., & Baker, V. (1980). Characteristics of imprisoned rapists and circumstances of the rape. In C. G. Warner (Red.), *Rape and sexual assault*. Germantown, MD: Aspen Systems.

Wright, P. J. (2011). Mass media effects on youth sexual behavior: Assessing the claim for causality. *Communication Yearbook, 35*, 343-386.

Wright, P.J., & Funk, M. (2014) Pornography Consumption and Opposition to Affirmative Action for Women. *Psychology of Women Quarterly, 38*(2), 208-221.

Wyatt, G. E. (1992). The sociocultural context of African American and White women's rape. *Journal of Social Issues, 48*, 77-91.

Zilbergeld, B. (1978). *Male sexuality: A guide to sexual fulfillment*. New York: Bantam Books.

Zillmann, D., & Bryant, J. (1982). Pornography, sexual callousness, and the trivialization of rape. *Journal of Communication, 32*, 10-21.

Zillmann, D., & Bryant, J. (1984). Effects of massive exposure to pornography. In N. M. Malamuth & E. Donnerstein (Eds.), *Pornography and sexual aggression*. New York: Academic Press.

Zurbriggen, E. L. (2000). Social motives and cognitive power–sex associations: Predictors of aggressive sexual behavior. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78, 559-581.

